

חוברת

דף השבוע

מסכת נדרים חוברת כא

דף פ"ג

קונטרס מלא מראי מקומות חשובות על כל דף ודף
כדי לסייע את הלומדים החשובים של מסגרת 'דף השבוע'

ויש בה חמשה חלקים:

- א **עזר ללימוד הר"ן** - להדגיש החלק שבדברי הר"ן שהם פירוש על הגמ'.
- ב **קושיות פשוטות** - ליישב קושיות פשוטות אשר יתקשה בהם הלומד.
- ג **עומק הדף** - להעמיק קצת בגמ' ובפירוש הר"ן על פי גדולי המפרשים.
- ד **הלכות הדף** - נידונים חשובים בהלכה היוצאים מלימוד הגמ'.
- ה **סוגיית הדף** - בכל דף נערכה סוגיא שלימה אחת עם העתקת מראי מקומות.

סיכום על החלקים שבר"ן שהם פלפול ולא פירוש:

ד"ה רבא

הר"ן מקשה, היאך סובר רבא דלא נחשב עינוי נפש משום שיכולה ליהנות מלקט שכחה ופאה, הלא איסור ליהנות מן הבעל דומה לאיסור ליהנות מחנווני שאין פרנסתו אלא ממנו דנחשב עינוי נפש (לעיל עט:).

דף פד.

ד"ה ואני אומר (מתחיל פג:)

הר"ן מוכיח מסוגיין יסוד חשוב, דמי שאינו נכלל בנדר בשעת אמירת הנדר, אך לאחר זמן נעשה בכלל הנדר, חל עליו הנדר, עיי"ש בר"ן שמאריך לדון ביסוד זה.

דף פד:

ד"ה שאני

הר"ן מביא עוד גירסא בגמ', עיי"ש בר"ן שמאריך לפרש כוונת הגמ' לפי נוסח זה.

דף פה.

ד"ה קסבר

הר"ן מאריך לבאר יסוד המחלוקת אם מעשר עני טובל או לא, עיי"ש.

ד"ה רבא

הר"ן מביא בשם הספרי שיש לחלק בין בימות החמה לימות הגשמים, עיי"ש בר"ן שמביא ב' פירושים בזה.

דף פה:

ד"ה ומהא שמעינן

הר"ן מוכיח מסוגיין, דמי שאוסר פירותיו על עצמו, יכולים אחרים ליטול הפירות לעצמם. ומאריך הר"ן לדון, אם לאחר זמן חוזר ושואל על נדרו, האם למפרע בטל ההפקר וחוזר פירותיו לרשותו, עיי"ש.

דף פב.

ד"ה דקאמרה

הר"ן מקשה, אם מתני' מיירי בכגון דקאמרה שתביא אתה, אם כן למה לא קתני דלפיכך לא נחשב עינוי נפש משום שיכול אדם אחר להביא לה אף פירות מאותה מדינה, עיי"ש מה שתירץ הר"ן.

ד"ה אלא מדסיפא

הר"ן מביא עוד שתי נוסחאות בגמ', וכתב הר"ן, שיש לפרש כוונת הגמ' בדרך אחד לפי כל הנוסחאות, עיי"ש.

דף פב:

ד"ה אלא רישא (מתחיל פב:)

הר"ן מקשה, למה הוצרכה הגמ' להביא הא דאמר ר' הונא 'כוליה פרקין ר' יוסי היא', הא מפורש להדיא במתני' דהוא דברי ר' יוסי. ועוד מקשה הר"ן, למה הוצרכה הגמ' לומר דגם לר' יוסי מפר משום נדרים שבינו לבניה, דבלאו הכי יש ליישב דברי שמואל, עיי"ש מה שתירץ הר"ן לכל זה.

ד"ה וכיון

הר"ן מביא מחלוקת הראשונים בביאור שיטת שמואל, אם למסקנת הגמ' שמואל אזיל כמו שיטת רבנן או כמו שיטת ר' יוסי. והר"ן מסיק דשמואל אזיל כשיטת רבנן.

ד"ה ור' אסי

הר"ן מאריך לבאר הסברא של 'מתוך שהוא מפר למתענה מפר לשאינו מתענה'.

דף פג:

ד"ה אמרי

הר"ן מקשה, למה לא מתרצת הגמ' דאין נזירות לחצאין, כמו שתירצה הגמ' לעיל (פג:), עיי"ש מה שתירץ הר"ן.

ד"ה אלמא

הר"ן מקשה, אף אם בעל לאו בכלל בריות, מ"מ הרי הבעל קונה פירותיו מן הבריות, והיאך יכולה האשה ליהנות מפירות אלו, עיי"ש מה שתירץ הר"ן.

דף פג.

**ר"ן (ד"ה אמר ר' יוסף), אמר רחמנא יפרנו
דמשמע כוליה ע"כ אפילו על זג וחרצן**

קושיא:

הקשה הרש"ש, למה לא פירש הר"ן כפשוטו, שכיון שאין נזירות לחצאין, אם הפרת הבעל לא מועילה לגבי זג וחרצן, שוב תהא נזירה גמורה, כמו דמצינו במי שמקבל נזירות במקצת שנעשה נזיר גמור כמבואר בגמ' נזיר (ג:).

תירוץ:

תירצו כמה אחרונים [שלמי כהן (עמ' תפא), דעת חכמה (עמ' רפז)], דרק מי שקיבל בתחילת נזירותו מקצת נזירות, בזה אמרי' שנעשה נזיר גמור, משא"כ בסוגיין, שהאשה קיבלה נזירות גמורה, אלא שהפר הבעל מקצת הנזירות, בזה סובר הר"ן דלא נעשתה ממילא נזירה גמורה. [וע"ע בתפארת ציון (ד"ה אמר) ובחי' ר' זלמן סנדר (ד"ה אמר) שתירצו בדרכים אחרים].

**ר"ן (ד"ה אלא), היה לה להביא קרבנות
שלנזירות דטהרה אחר שתטהר**

קושיא:

הקשה המלא הרועים, היאך שייך כאן קרבנות לנזירות טהרה, הא נזיר שנטמא לא מביא קרבנות אלו עד שיחזור וימנה שנית ימי נזירותו בטהרה, והרי אשה זו אינה מונעת ימי נזירותה בטהרה, כיון שכבר הפר בעלה את נזירותה. והניח בצ"ע.
ועי' בספר מראה המקום (עמ' תי) מש"כ ליישב קושיא זו.

**גמ', דלמא מן יין דאית לה צערא הפר לה
מן חרצן ומן זג לא הפר לה**

קושיא:

הקשו כל המפרשים, למה נקטה הגמ' לשון 'דלמא', הא דבר ברור הוא דלמ"ד מפר למתענה ואין מפר לשאין מתענה אינו יכול להפר איסור זג וחרצן. [וכבר נתעורר הר"ן (ד"ה דלמא) בקושיא זו, עיי"ש].

תירוץ:

בספר שמלת בנימין (יו"ד סי' רלד ס"ק לא) כתב, דמכאן מוכח, דאף לר' יוחנן דס"ל מפר למתענה ואין מפר לשאין מתענה, זהו דוקא היכא דמספקא לן אם נתכוין גם לככר שאין מתענה, אבל אם פירש להדיא שנתכוין גם לשאין מתענה, גם ר' יוחנן מודה דהפרתו מהני. [וע"ע בהגהות אהל משה (ד"ה דלמא) ובספר נדרי זירוזין (ד"ה דלמא) שתירצו בדרכים אחרים].

גמ', מן חרצן ומן זג לא הפר לה

קושיא:

בספר מראה המקום הקשה, למה מקשה הגמ' מזג וחרצן שאינם מפורשים בברייתא, ולא מקשה מטומאה דמפורש בברייתא. [והגמ' לקמן מקשה מטומאה, וצ"ע למה לא מקשה הגמ' מיד מטומאה].

תירוץ:

בספר מראה המקום תירץ, דאין הכי נמי הגמ' היה יכול להקשות מטומאה, אלא שרוצה הגמ' לבאר דין אין נזירות לחצאין, דזה שייך רק לגבי זג וחרצן ולא לגבי טומאה כמ"ש הר"ן לקמן (פג: ד"ה אמרי). [וע"ע ברא"ש (ד"ה דלמא) שנתעורר בקושיא זו, ועי' בנדרי זירוזין (ד"ה דלמא) שביאר דברי הרא"ש].

דף פג:

תירץ ההפלאה, שנקרא חסד של אמת כיון שאינו מקבל הנאה מזה שהוא עושה לו טובה, אלא הוא מקבל הנאה משמים בשכר מעשיו.

תירוץ:

השלמי נדרים (שם) הביא בשם הריטב"א (ד"ה אמר) לתרץ, שבאמת אין בזה שום חידוש, ועיקר חידושו של שמואל הוא מה שאמר בסוף דבריו 'אבל הנאת פלוני עלי מפר', ורישא אגב סיפא נקטיה. [ועיי"ש עוד בשלמי נדרים, ובספר תפארת ציון (ד"ה אמר), שכתבו עוד תירוצים לקושיא זו].

משנה, קונם כהנים ליום נהנים לי

קושיא:

העירו המפרשים, שלכא' דין זה מיירי בנדרו של איש ולא אשה, שבדרך כלל איש הוא בעל הקרקע, וא"כ למה מובא דין זה במשנה זו ובפרק זה דמיירי בנדרי נשים.

תירוץ:

הרמב"ם בפירוש המשניות כתב, דאין הכי נמי, אין זה מקומו של דין זה, אלא דכיון דמובא ברישא ענין הנאה מלקט שכחה ופאה, אגב זה מובא גם דין הנודר לאסור הנאתו על כהנים ולוים. [וע"ע בספר נדרי זירוזין (ד"ה קונם) שהאריך לתרץ באופן אחר].

גמ', נתגרשה יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה

קושיא:

הקשה הקרן אורה (ד"ה ר' נחמן), למה לא יוכל הבעל להפר נדרה משום כך שאחר הגירושין היא לה לעיניו נפש, כמו שמצינו לקמן (פ.ט.) שאשה שקיבלה נזירות שתחול לאחר גירושין, יכול הבעל להפר.

תירוץ:

תירץ הקרן אורה, דהתם עיקר הנזירות חלה רק לאחר גירושין, ולכן יכול להפר כיון דבשעת חלות הנדר היא לה לעיניו נפש, משא"כ בסוגיין, הנדר חל כשהיא נשואה, אך אין בו עיניו נפש עד לאחר הגירושין, לכן אינו יכול להפר.

ר"ן (ד"ה אמרי), שהרי נזיר שמשון אסור בייך ומטמא למתים

קושיא:

הקשה הקרן אורה (ד"ה דלמא), היאך אפשר להביא ראיה משמשון, הא שמשון לא היה נכלל בפרשת נזירות הכתובה בתורה, אלא היה לו דין מיוחד בפני עצמו. וכעין זה הקשה בחי' מרן רי"ז הלוי (הל' נזירות כז:).

תירוץ:

בספר דבר יעקב (אות א) תירץ, דע"כ מבואר מדברי הר"ן, שבאמת נזירות שמשון אינה דין חדש, אלא נזירות שמשון היה נכלל בפרשת נזירות הכתובה בתורה, אלא שהתיר לו הקב"ה דברים מסויימים, וממילא יש ללמוד מנזירות שמשון שיתכן להיות נזיר באופן כזה.

גמ', ר' מאיר אומר מאי דכתיב והחי יתן אל לבו

קושיא:

יש לעיין, למה לא פירש ר' מאיר כוונת הפסוק כפשוטו, שהחי יתן אל לבו להתעורר לעשות תשובה, כדי שלא ימות מחמת חטאים שבידו.

תירוץ:

בעיני יעקב (כתובות עב. ד"ה מאי) פירש, דר' מאיר אזיל לשיטתו דאמר במסכת ברכות (יז.) 'סוף אדם למות', ומשמע שאדם מת אף בלא חטא, וממילא הוצרך ר' מאיר לפרש כוונת הפסוק 'והחי יתן אל לבו' באופן חדש.

גמ', דיספוד יספודין ליה דיבכון יבכון ליה דיקבר יקברוניה

קושיא:

הקשה ההפלאה (כתובות עב.), אם כן למה נקרא עשיית חסד עם המת בשם 'חסד של אמת' כמ"ש רש"י על התורה (בראשית מח, כט), הרי הוא מקבל הנאה על חסד זה.

דף פג

תוכן הענינים

- א. הערת הרש"ש בענין 'אין נזירות לחצאין'
- ב. קושיית האחרונים על הר"ן בסוגיא דחצי נזירות
- ג. קושיית הרש"ש על הר"ן, ולשיטתו אתי שפיר
- ד. אם קטן נחשב עני כיון דאין לו ממון

א) הערת הרש"ש בענין 'אין נזירות לחצאין'

כן יש להחשיב כל איסורי נזירות כמו קבלה אחת, ולא כמו כמה קבלות נפרדות, ולכן גם ר' יוחנן מודה דאמרינן מתוך שמפר מקצת הקבלה ממילא הופר גם שאר הקבלה. [ועי' ברא"ש (ד"ה אמר) שפירש כעין פירוש התוס' אך באופן אחר קצת].

ד. קושיית הרש"ש

הרש"ש (ד"ה אמר ר' יוסף) תמה על הראשונים הנ"ל, שלכאורה אפשר לפרש כוונת הגמ' באופן יותר פשוט, על פי הא דאיתא בגמ' נזיר (ג:) שמי שקיבל נזירות מן חרצן בלבד הו"ל נזיר גמור, דאין נזירות לחצאין, דלפי"ז יש לפרש כוונת הגמ' בסוגיין, דע"כ א"א להפר הנזירות חוץ מזג וחרצן, דא"כ תהא נזירה גמורה, דאין נזירות לחצאין.

ה. כן פירש הרמב"ם

בח' מרן רי"ז הלוי על הרמב"ם (הל' נזירות עמ' 56) כתב לפרש דעת הרמב"ם, דנקט שיש לפרש כוונת הגמ' בסוגיין על דרך הרש"ש, ולא כמו שפירשו הר"ן והתוס'. וכן פירש גם רבינו אברהם מן ההר (ד"ה לחצאין), כדרכו של הרש"ש.

א. סוגיית הגמ'

הגמ' מקשה על שיטת ר' יוחנן דס"ל 'מפר למתענה ואין מפר לשאין מתענה', מהא דמצינו לענין נזיר, שאשה שקיבלה נזירות ובעלה מפר הנזירות, שאינה לוקה אם עוברת על הנזירות, ומקשה הגמ', דלפי ר' יוחנן האין יכול להפר איסור זג וחרצן, הרי איסורים אלו אין בהם עינוי נפש. ומתרצת הגמ', 'אין נזירות לחצאין'.

ב. פירוש הר"ן

הר"ן (ד"ה אמר ר' יוסף) ביאר תירוץ הגמ', דכיון דאין נזירות לחצאין, אם כן לכאורה קשה, היאך אומרת התורה שיכול הבעל להפר נזירות אשתו, הרי לעולם אינו יכול להפר חלק של הנזירות, דהיינו זג וחרצן, דאין בהם עינוי נפש, אלא ע"כ מוכרחים לומר, דחידשה התורה שאם הבעל מפר הנזירות, הופר גם איסור זג וחרצן.

ג. פירוש התוס'

התוס' (ד"ה אמר) פירשו באופן אחר, שכיון שאין נזירות בחצאין, אם

ב) קושיית האחרונים על הר"ן בסוגיא דחצי נזירות

א. קושיית האחרונים

הקשו הרבה אחרונים [רש"ש, קרן אורה, חזו"א (סי' קלו), ברכת ראש בנזיר (כב.), אחיעזר (ח"ב סי' כא)], שלכאורה דברי הר"ן סותרים סוגיא מפורשת במסכת נזיר, כמו שיתבאר.

ד. גמ' נזיר

דהנה בגמ' נזיר (כב.) דן אם בעל מיגד גיז או מיעקר עקר, ומביאה הגמ' הברייתא המובא בסוגיין, ומפרשת הגמ', דהברייתא אלזא כמ"ד בעל מיעקר עקר, שהרי למ"ד מיגד גיז צריכה להביא כל קרבנות נזיר, ולא רק חטאת העוף, אך למ"ד מיעקר עקר א"צ להביא כל קרבנות נזיר, ומביאה רק חטאת העוף משום שחטאה בקבלת הנזירות, עיי"ש כל הסוגיא. הרי שמבואר בגמ' נזיר, דברייתא אלזא כמ"ד בעל מיעקר עקר, ולא כמ"ד בעל מיגד גיז, ודלא כדברי הר"ן בסוגיין.

א. סוגיית הגמ'

הגמ' דן אם יש קרבן לחצי נזירות או לא, ומביאה הגמ' ראייה מהא דמצינו בברייתא דאשה שנדרה בנזיר והפר לה בעלה מביאה חטאת העוף, דמבואר מזה דיש קרבן לחצי נזירות, דאם לא כן אמאי מביאה חטאת העוף, עיי"ש כל הסוגיא. ומצינו בראשונים ב' מהלכים לבאר כוונת הגמ', כמו שיתבאר.

ב. מהלך א', הר"ן

הר"ן (ד"ה מיתבייה) ביאר, דציוור הברייתא הוא דנטמאת קודם הפרת הבעל, ונחשב 'חצי נזירות' משום שהפר הבעל באמצע הנזירות. וביאר הר"ן (ד"ה אלא מאי), דסוגיין אלזא כמ"ד בעל מיגד גיז (עי' בגמ' נזיר כב.), והפרת הבעל מפסיק הנזירות באמצעה, ונמצא שאינה אלא חצי נזירות. ומזה שמביאה חטאת העוף מוכח דיש קרבן לחצי נזירות.

ה. מהלך ב', שיטמ"ק

האחיעזר (שם) כתב, שלפי פירושו של השיטמ"ק (ד"ה האשה) אתי שפיר. שהשיטמ"ק ביאר כוונת הגמ' בסוגיין באופן אחר מפירוש הר"ן, דציור הברייתא הוא דנטמאת אחר הפרת הבעל, והטעם דנחשב חצי

ג. קושיית הרש"ש על הר"ן, ולשיטתו אתי שפיר

יכולים לחול בלא איסור טומאה, [ובסמוך יתבאר כוונתו בזה]. וכתב הרש"ש דקושיא זו היא על הר"ן לשיטתו, כמו שיתבאר.

ד. ב' מהלכים ב'אין נזירות לחצאין'

דהנה הבאנו לעיל (עומק א) דנחלקו הראשונים בביאור כוונת הגמ' לעיל 'אין נזירות לחצאין', דהר"ן (פג.) ביאר, דכיון דאין נזירות לחצאין ממילא צ"ל דמה שחידשה התורה הפרה לנזירות כולל כל הנזירות, אף החלקים שאין בהם עינוי נפש. אולם הרש"ש ועוד מפרשים ביאור באופן אחר, דע"כ יכול להפר כל חלקי הנזירות, דאל"כ שוב יהא נזיר גמור, כיון שעדיין יש בו קצת נזירות ואין נזירות לחצאין.

ה. קושיא על הר"ן לשיטתו

עפ"י כתב הרש"ש, שלפי הר"ן לשיטתו, כיון שמצינו איסורי נזיר בלא טומאה ממילא אין הכרח לומר שחידשה התורה הפרה גם לאיסור טומאה, ובה מתורץ קושיית הר"ן למה לא מתרצת הגמ' בסוגיין דאין נזירות לחצאין, וא"כ קשה למה הוצרך הר"ן להוסיף שאפשר להיות איסור טומאה בלא שאר איסורי נזירות. אבל לפי ביאורו של הרש"ש הנ"ל שפיר צריך להוסיף דיש טומאה בלא שאר איסורים, דאל"כ הרי מוכח דיכול הבעל להפר גם טומאה, דאם איסור טומאה עדיין נשאר עליה, שוב תהא נזירה גמורה, מדין אין נזירות לחצאין.

ד. אם קטן נחשב עני כיון דאין לו ממון

לעשות כן, משום שנפסק בשו"ע (יו"ד סי' רנט סעי' יב) שמי שאמר לעני שיתן לו ממון לא יחזור מדבריו, והרי כל קטן עני הוא, כיון שאין לו שום ממון, שאביו זוכה בכל ממונו.

ה. תירוצו של הקהילות יעקב

הקהילות יעקב (סוכה סי' כט) תירץ קושיית ר' אלחנן על פי היסוד שהוכיח מהגמ' בסוגיין, דאף מי שאין לו ממון לא נחשב עני אם אדם אחר חייב ליתן לו מזונות, על פי זה תירץ, דקטן לא נחשב עני, אע"פ שאין לו שום ממון, משום שאביו חייב ליתן לו מזונות [לכל הפחות עד שהוא בן ו' שנים].

ה. יש לחלק בין קטן לאשה

אמנם כתב הקהילות יעקב, שאפשר לחלק בין אשה לקטן, דגבי אשה הרי יש לה זכות ממון ליטול מזונות מן הבעל, ולכן מובן שפיר שאינה נחשבת עניה, משא"כ לגבי קטן, שאע"פ שחייב אביו ליתן לו מזונות, מ"מ אין לקטן זכות ממון על זה, אלא שיש מצוה על האב ליתן מזונות לבניו, ולכן אפשר דקטן נחשב עני, ולא דמי לאשה.

א. סוגיית הגמ'

הגמ' מקשה על ר' יוחנן דסובר 'מפר למתענה ואין מפר לשאין מתענה', מהא דמצינו בברייתא, שאשה שקיבלה נזירות, ונטמאת, ואח"כ הפר לה בעלה, שאינה מביאה קרבנות טומאת נזירות, משום דהפר לה בעלה באמצע מנין הנזירות, ואין קרבן לחצי מנין של נזירות, ומקשה הגמ', הא טומאה אין בה עינוי נפש, וא"כ לכאורה הפרת הבעל אינה מבטלת איסור טומאה של הנזירות.

ב. דברי הר"ן

הר"ן (ד"ה אמרי) הקשה, למה לא מתרצת הגמ' כמו הגמ' לעיל (פג.), דאין נזירות לחצאין, ולכן הפרת הבעל מבטלת גם איסור טומאה, כמו שמבטלת איסור זג וחרצן בגמ' לעיל, אע"פ דאין בהם עינוי נפש. ותירץ הר"ן, דגבי איסור טומאה לא אמרי' אין נזירות לחצאין, דמצינו איסורי נזירות בלא איסור טומאה, כגון בנזירות שמשון, וא"כ מסתבר דה"ה דאיסור טומאה יכול לחול בלא שאר איסורי נזירות.

ג. קושיית הרש"ש

הקשה הרש"ש (על הר"ן הנ"ל), למה הוצרך הר"ן להוסיף דה"ה דאיסור טומאה יכול לחול בלא שאר איסורי נזירות, הא לכאורה עיקר תירוצו של הר"ן הוא מש"כ בתחילת דבריו, דשאר איסורי נזירות

א. סוגיית הגמ'

הגמ' מביאה ראיה דבעל הוא 'בכלל בריות', ונכלל בנדרת אשתו 'קונם שאני נהנה לבריות', מהא דקתני במשנה 'ויכולה היא ליהנות בלקט שכחה ובפאה', דמבואר מזה דהאשה נחשבת עניה משום שאין לה ממון, וא"כ מוכח דאסורה ליהנות מבעלה, דאל"כ למה נחשבת עניה, הרי הבעל חייב ליתן לה מזונות.

ב. ראיית הקהילות יעקב

הקהילות יעקב (סוכה סי' כט) הביא ראיה מסוגיא זו, דאף מי שאין לו שום ממון לא נחשב עני אם יש לאדם אחר חיוב ליתן לו מזונות. ועל פי זה כתב ליישב קושיית ר' אלחנן, כמו שיתבאר.

ג. קושיית ר' אלחנן

דהנה הקשה ר' אלחנן ב'ביאורי אגדות' (נדפס בסוף קובץ הערות, סוכה אות ו) על הא דאמרו חז"ל בגמ' סוכה (מו): שלא יאמר אדם לתינוק שיתן לו דבר אם אין דעתו לקיים את דבריו, משום שמלמדו לומר שקר. והקשה ר' אלחנן, הרי תיפוק ליה שמטעם אחר אסור

דרף פג

בענין נתכוין לעבירה ונעשה היתר

והנה עי' בלבוש (יו"ד סי' קנז סעי' ג) שנקט שמי שלבו העלה טינא וחושק באשת איש, אם תוכל אשתו לבא אליו להטעותו באופן שיסבור על הערוה, שרי, עיי"ש שמדובר במי שיוכל להגיע לידי סכנה.

ועיין בשו"ת בית יצחק (יו"ד ח"א סי' ח אות ח) שהביא דברי הלבוש, וכתב שפסק זה תמוה, דסוף סוף יש כאן צורך בכפרה, כי נתכוון לדבר איסור, כדין מי שנתכוון לאכול בשר חזיר והעלה בידו חלב, ונמצא שמכשילין אותו.

ולכאורה יש לתמוה על עצם תמיהתו, שכיון שהלבוש מיירי במקום סכנה, אם כן הרי זה בכלל פיקוח נפש. והרי איסור זה של "נתכוון לאכול בשר חזיר" אינו בכלל יהרג ואל יעבור, ולפיכך יש להתיר. ואף דאיכא צד איסור, מכל מקום אין דבר עומד בפני פיקוח נפש אלא ג' עבירות חמורות, והכא לא מיירי בהכי, וצ"ע.

אך עיי"ש בבית יצחק שנקט שדברי הלבוש נכונים מטעם אחר, שהוכיח שם יסוד, שאפילו אם נתכוין לעשות עבירה, אם למעשה הוי מעשה מצוה, א"צ כפרה כלל, וא"כ ה"ה בנידון דידן, אם קיים מצוה עונה, א"צ כפרה, וז"ל הבית יצחק, "כמו דבעבירה לשמים כשנתכוין לעבירה ועשה מצוה פטור וא"צ כפרה, ה"ה כשנתכוין להרע לחבירו ועשה לו טובה פטור וזכאי, אף בדיני שמים, ולפמ"ש נכונים דברי הלבוש כו', דכיון שהוא עושה מצוה א"צ כפרה".

איתא בגמ', הפר לה בעלה, והיא לא ידעה שהפר לה, והיתה שותה יין ומטמאה למתים, אינה סופרת את הארבעים, עיי"ש. ועי' בגמ' נזיר (כג.) שמבואר שבכה"ג מקבלת מכת מרדות.

בספר אש דת (סי' מז) מביא מהגאון בעל מוצל מאש לדון בענין מי שבא על אשה בהיותה בחזקת אשת איש, ונתעברה ממנו, ואחר כך בא עד אחד והעיד שכבר מת בעלה קודם הזנות, האם יכול לישאנה, או דילמא אסורה לו, כיון שבשעה שבא עליה היתה בחזקת אשת איש. וכתב שדבר זה אינו מפורש, וצריך להוכיחו ממקום אחר.

והנה הגאון מהרי"ט אלגזי כתב בספרו קדושת יו"ט (דרף כא), שדבריו תמוהים, שהרי אמרו חז"ל בנזיר (כג.), דהאשה שנדרה בנזיר והפר לה בעלה והיא לא ידעה, והיתה שותה יין ומטמאה למתים תספוג מכת מרדות. ואומרת הגמרא "אישה הפרה וה' יסלח לה", באשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה הכתוב מדבר, שהיא צריכה כפרה וסליחה. ומעתה, אם לגבי עוון נדרים שהוא קל אמרי' שכיון שלא ידעה בהפרת הבעל וכיוונה לעבור על האיסור צריכה כפרה וסליחה וסופגת מכת מרדות, אף שבאמת היתה מותרת באותה שעה, כל שכן לגבי עוון אשת איש החמור, פשיטא שצריכה כפרה וסליחה, אף שאחר כך נתברר שהיתה פנויה, כיון שלא ידעה וכיוונה לעבור על האיסור. ואם כן היאך אפשר להתירה לבעול זה, שאין הדעת סובלת שיהא חוטא נשכר. וכעין זה כתב הנמוקי יוסף לגבי שומרת יבם שזינתה, שאף שמעיקר הדין מותרת לבעול, מכל מקום משום קנס אסרינן לה לבעול. ואם כן בנדון זה, שצריכה כפרה וסליחה, כיצד יעלה על הדעת שלא יקנסוה לאוסרה עליו, עכת"ד.

דרף פג

בענין אין נזירות לחצאין

תמצית הסוגיא:

וא"א להפר זג וחרצן א"כ ישאר עליו כל הנזירות דאף אם יפר חלק העינוי נפש כיון דשאר הנזירות נשאר אז ממילא נשאר הכל. ולכן הוצרך הר"ן לפרש דדין הפרתו חל על הכל. עוד דן בחידושי ר' זלמן סנדר דעיקר דינא דהריני נזיר מן החרצנים הוא מחלוקת ת"ק ור' שמעון בנזיר ולר"ש לא יתורץ הקושיא אמנם להר"ן מתורץ לכו"ע.

ב] הגמ' להלן הקשו גם מטומאה דחזינן דנכלל בהפרת הנזירות, והרי אין לה עינוי נפש כשאינה יכולה לטמא למתים, והגמ' מתרץ דיש בזה עינוי נפש משום דכתיב והחי יתן אל לבו, ותמהו הראשונים מ"ט לא תירצו בפשיטות דאין נזירות לחצאין ולכן הותר גם הטומאה, עיין בר"ן ורא"ש מה שתירצו [דבר מיוחד דחזינן בנזירות שמשון דטומאה אינו חלק מעצם הנזירות] והגרי"ז כתב ליישב עפ"י ביאורו דלעיל בכונת אין נזירות לחצאין דר"ל דהכל מתבטל ממילא אבל אין הכוונה דיכול להפר כולו, ולפ"ז כשדנין הבאת קרבנות נזירות טומאה אפילו אי נתבטל הנזירות מאילוי, אבל כיון דהוא לא עקרו בהפרתו לכן אין בו מעלת 'מעיקר עקר' ולא נעקר הנזירות למפרע ועדיין יהא מובן שיביא קרבנות נזירות טומאה, ודוקא אם מהני הפרתו על הכל יתבטל ע"ש.

א] הגמ' הקשה לר' יוחנן דכשיש חלק מהנדר שאינו עינוי נפש אז אינו יכול להפר, א"כ אשתו שקיבלה נזירות והבעל היפר, נימא דאין הפרה מועיל לאיסורי נזירות שאינו עינוי נפש כגון 'זג וחרצן', והגמ' מתרץ דשאני התם 'אין נזירות לחצאין', ובביאור תי' הגמ' יש בעיקר ב' דרכים, דרוב ראשונים פירשו, דמחמת סברא זו אמרינן דהפרתו מהני על כל הנזירות כיון דהכל חד נזירות, אבל רבינו אברהם מן ההר והרש"ש ומרן הגרי"ז פירשו, דבאמת הפרתו מועיל רק לחלק הנזירות של עינוי נפש, ורק כיון דאין נזירות לחצאין א"כ ממילא בטלה כל הנזירות ושפיר אינה לוקה עוד גם על זג וחרצן.

והרש"ש הוכיח כדבריו ממתני' דנזיר (דף ג:):
דהאומר הריני נזיר מן החרצנים הוי נזיר לכל דבר, וחזינן דא"א למקצת נזירות וכשקיבל מקצתו הכל חל, וא"כ כיון דהופר מקצת הנזירות וא"א שימשיך מקצת נזירות לכן בטלה הכל. ואדרבה יש שהקשו למה הר"ן והרא"ש לא פירש כן.

אמנם בתפארת ציון כתבו דהר"ן בדוקא לא פי' כן, משום דמכח האי סוגיא דנזיר, אדרבה נימא איפכא דכיון דאין נזירות לחצאין

תמצית מראה מקומות:

א. גמ' פג.

ו. רבינו אברהם מן ההר ד"ה לחצאין.

הגמ' הקשה לר' יוחנן דאינו מיפר לכשאינו מתענה, א"כ אשתו שקיבלה נזירות והבעל היפר, נימא דאין הפרה מועיל לאיסורי נזירות שאינו עינוי נפש כגון 'זג וחרצן', והגמ' מתרץ דשאני התם 'אין נזירות לחצאין'.

פי' על דרך הרש"ש ודלא כהראשונים, דלאחר שהופר מיין, הלך כל הנזירות שאין אדם נזיר אם לא יהא אסור בכולן.

ב. ר"ן ד"ה אמר.

פי' כיון דלא אשכחן נזירות בלי זג וחרצן, א"כ כשאמר רחמנא 'יפרנו' על כל הנזירות קאמר גם על זג וחרצן.

ז. חידושי הגרי"ז, נזיר דף כא: [הרוצה לעמוד על שלימות הדברים, הם נדפסים בחידושי מרן רי"ז הלוי הל' נזירות במילואו].

ג. רא"ש ד"ה אין נזירות.

פי' דלא דמו לשתי ככרות דכשני נדרים דמו [וקאי כשיטתו בהבנת הסוגיא דלעיל].

פי' על דרך רבינו אברהם מן ההר והרש"ש [כפי שציין המגיה לרבינו אברהם מן ההר], דע"י דמתבטל מקצת הנזירות מתבטל הכל מאיליו, ובזה מפרש הגמ' להלן בע"ב, כמו שיתבאר להלן.

ה. תפארת ציון.

מבאר דהר"ן לא פי' כהנ"ל, דאז נימא להיפוך מאחר דא"א להפר זג וחרצן והוא נשאר בהנזירות א"כ ממילא נשאר כל הנזירות דהא הנזיר מן זג וחרצן הוי נזיר לגמרי.

ד. תוס' ד"ה אין נזירות.

פי' כהרא"ש דההפרה מהני על כל הנזירות ע"ש.

ט. מנחת משה.

וכן האריך במנחת משה לבאר כן, ע"ש פירוש הסוגיא.

ה. רש"ש ד"ה אר"י.

פי' באופ"א מהר"ן והרא"ש, די"ל כיון דקי"ל (נזיר דף ג:) דאפילו לא נזר אלא מן החרצן או מן הזג הוי כל דקדוקי נזירות עליו, א"כ לא יתכן שתשאר נזירה על זג וחרצן בלבד.

י. חידושי ר' זלמן סנדר.

כתב ג"כ על דרך זה, בהוספת דברים, מ"ט אינו מספיק תירוצו של הרש"ש [והגרי"ז].

יא. גמ' דף פג:

הקשו מהא דהופר גם לטומאה, דהא חזינן בנטמאה והיפר לה בעלה אינה מביאה עולת העוף. הרי אינו מיפר לכשאינו מתענה. ותירצו דגם על טומאה יש בה עינוי נפש.

ותמהו הראשונים מ"ט לא תי' הגמ' בפשיטות דאין נזירות לחצאין לכן הוא מפר גם חלק הטומאה.

יב. ר"ן ד"ה אמרי טומאה.

כתב ב' דרכים, א' דכיון דמצינו נזירות שמשון שהיא נזירות בלי איסורי טומאה, א"כ חזינן דאין איסורי טומאה מוכרחין להיות חלק מהנזירות, וא"כ שפיר שייך שישאר רק הטומאה ג"כ. ב'

ועוד תי' דהגמ' תירצו האמת דגם טומאה יש בה עינוי נפש ונ"מ לנודר מן הטומאה דמצי בעל להפר.

יג. חידושי הגרי"ז הנ"ל, הובא בדעת חכמה.

תחילה הקשה כמה קושיות על הר"ן, ואח"כ תי' באופן נפלא עפ"י דרכו, דאפילו אי מתבטל שאר חלקי הנזירות משום 'אין נזירות לחצאין' אכתי אינו בגדר עקירה למפרע דהא לא עקרו בעצמו בהפרתו אלא הוא היפר ליון והשאר נתבטל מאיליו ולענין זה הוא מיגז גיז ושפיר היה עדיין מביא כל קרבנות טומאה, ע"ש [ובחידושי מרן רי"ז הלוי הדברים מתבארים באריכות, ע"ש היטב ותמצא נחת].

אחר הוי עינוי, אי נמי לפירושא דילן שאינן מוצאין פת יפה כזה, ומשום הכי יש לה עינוי, והואיל ויש לה עינוי אי לא תאכלנו הוי עינוי, וכן עיקר. [מתוך שהוא מפר וכו']. יפר כל הנדר הואיל ויש בו כח להפר קצת הנדר, דמיירי שנדרה משתי הככרות בנדר אחד, שאם לא יפר [שתיהן] אף מה שיפר אינו מופר, כמו שנבאר לקמן⁵³. ורבי יוחנן. אמר שאינו יכול להפר אלא אותו מקצת שיש לו כח בו להפר ומותר אותו מקצת, ומה שאין לו כח בו באיסורו עומד כדלקמן. וגבי בעל לא שייך למימר נדר שהותר מקצתו הותר כולו, דכי אמרינן נדר שהותר מקצתו הותר כולו הני מילי בהתרת חכם שיכול לבטל אותו קצת הנשאר וכן נמי גבי נדרי טעות דהואיל ומקצתו אינו כלום הותר כולו, אבל נדרי אשה נדר גמור הוא שאם לא היפר לה בעלה לוקה, וכי היפר לה מה שיש לו כח לבטל הותר ומה שאין לו כח בו נשאר באיסורו⁵⁴.

[פג, א]. סופגת. לוקה, דנדר גמור הוא עד שיפר לה בעל. אינה סופגת. שהרי ביטלו

מסויים ומתענה ממנו דלשיטת רבינו אי"ז עינוי ולשיטת הרמב"ן הוי עינוי).

53. פז, ב (יעושה"ה בדברי רבינו שביאר ביאור מחדש בסוגיין דר' יוחנן ושמאל פליגי בפלוגתא דתנאי לקמן).

54. משמע מדברי רבינו דהטעם דלא אמרי' בהפרה נדר שהותר מקצתו הותר כולו הוא משום דאין לו כוח להפר לשאינה מתענה ומשא"כ בהתרת חכם יש לחכם כוח להתיר כל הנדר, ואף להתיר רק מקצתו מ"מ בטל כל הנדר, (ולכא"ו הביאור הוא דבהפרה כיוון דאין לו כוח להתיר לשאינה מתענה ממילא כלפי הככר שאינה מתענה מחשבי' ליה כאילו אין כאן הפרה כלל, ומשא"כ בהתרת חכם), וצ"ע דהרי שיטת רבינו דיסוד דינו של ר' יוחנן שאינו מפר לשאינה מתענה הוא מצד הדין המבואר לקמן פז, ב, דקונם

הבעל ואין אנו חוששין בידיעתה. ושותה ביין. והוא הדין אם אוכלת חרצן או זג. דילמא. כמו לימא, ותספוג אם תאכל חרצן זוג. לחצאין. דמשעה שהפר לה ביין הלך כל הנזירות והותרה בחרצן זוג⁵⁵, שאין אדם נזיר אם לא יאסר בכולן. ואין קרבן. ואם קבל עליו ... קרבן. ואית דמפרשי שאם נדרה בנזיר וספרה ט"ו ימים והיפר לה בעלה, [אינה] מביאה קרבן על מה שספרה, וכן עיקר. מביאה חטאת. אלמא מביאה קרבן על הספק, כגון יולדת שהפילה ולא ידעה מה הפילה, הכא נמי מקילינן ומייתי חטאת, אבל עולה לא שלא מצינו שתביא על הספק.

[פג, ב]. לא הפר לה. ותביא עולת העוף כדין מי שטמא נזירותו⁵⁶. ולא שייך למימר בטומאה אין נזירות לחצאין, שהרי מצינו נזיר אסור ביין זוג וחרצן ומותר ליטמא למתים, והיינו נזירות שמשון, והאומר הריני כנזיר שמשון מותר להטמא. אית לה צערא. אם לא תלך עם המת סמוך למטתו, ויכול להפר לה שרוצה היא שילכו אחר מטתה כשתמות. ופסק הר"ם בפרק

לחאנים וענבים אינו יכול להפר תאנים לבד עד שיפר כל הנדר, ושם הרי כוח הפרתו הוא בכל הנדר ומ"מ לא אמרי' דהותר מקצתו הותר כולו, ושי' הרא"ש בסוגיין והר"ן לעיל כז, א, דהטעם דלא אמרי' בהפרה הותר מקצתו הותר כולו הוא משום דבעל מיגז גיז ומשא"כ חכם, וכ"כ שאר ראשונים לעיל כז, א ולקמן פז, א.

55. מדברי הר"ן משמע דתירוך הגמ' דאין נזירות לחצאין הוא שמשו"ה מהני הפרתו על כל הנזירות אף שאינה מתענה בכולה דהוי נדר אחד, וכ"נ מדברי הרא"ש והתוס', אכן מדברי רבינו נר' דמפרש דבאמת לא מהני הפרתו אלא ליין שמתענה, ורק דממילא בטל שאר הנזירות ע"י דאין נזירות לחצאין, ויעוין בחידושי מרן הגר"ז בהל' נזירות שמפרש כרבינו. 56. כן פירש הר"ן, והרא"ש פירש באופ"א יעושה"ה.

פג, א

ישיבת תומכי

רבי יצחק זאב סאלאווייציק

מיפר למתענה

עליה בלא שאר דיני נזירות, וזה צ"ע, וכן צ"ע דלמה לא מקשה בגמרא מברייתא דלעיל שהובא שם האשה שנדרה בנזיר והיתה שותה יין ומטמאה למתים הרי זו סופגת את הארבעים, ומבואר בברייתא זו דגם לענין טומאה מהני הפרה.

והנראה בביאור הגמרא, דהנה יש לחקור הא דמבואר בגמרא דאין נזירות לחצאין, אי פירושו דלכן הוי הפרה על כולו, וכן משמע מהר"ן דילפינן מקרא דיפירנו וע"כ דהוי הפרה על כולו, אבל באמת נראה לומר עוד, דנהי דלא הוי הפרה אלא על עינוי נפש, אבל כיון דחלה הפרה על יין, ממילא בטלה כל הנזירות מדין אין נזירות לחצאין, ולא משום ההפרה, והנ"מ יהיה לפי"ז בדין מיעקר עקר, דאי נימא דהוי הפרה על כולו, א"כ יחול עקירה על הכל, אבל אי נימא דבטל רק משום דאין נזירות לחצאין, זה אינו אלא מכאן ולהבא, דהא לא הוי עליה הפרה וא"כ ליכא עקירה.

ולפי"ז ניחא הא דמביא הגמרא ראייה מהא דנטמאה ואח"כ היפר לה בעלה דאינה מביאה עולת העוף, וע"כ משום דמיעקר עקר, ואם כן ע"כ דמהני הפרה גם על טומאה, דאי נימא משום דאין נזירות לחצאין, א"כ הוי רק מכאן ולהבא, ולמה אינה מביאה עולת העוף, ולפי"ז

והנה בנדרים מבואר דרבי יוחנן אמר מפר למתענה ואינו מיפר לשאינו מתענה, ומקשה בגמרא א"כ נימא מן היין דאית לה צערא הפר לה מן חרצן וזג לא היפר לה, דהא לית לה צערא, ומתרץ אין נזירות לחצאין, ואח"כ מקשה מהא דתנן האשה שנדרה בנזיר ונטמאת, ואח"כ היפר לה בעלה מביאה חטאת העוף, ואין מביאה עולת העוף, ואי אמרת מיפר למתענה ואינו מיפר לשאינו מתענה, דלמא מיין דאית לה צערא הפר לה, מטומאת מת דלית לה צערא לא הפר לה, והנה בר"ן שם הקשה אמאי לא מתרץ כדתיירץ לעיל משום דאין נזירות לחצאין ומתרץ וז"ל, משום דטומאה אינה תלויה בנזירות, דאשכחן נזירות בלא טומאה, שהרי נזירות שמשון אסור ביין ומטמא למתים כדאיתא בפרק קמא דנזיר, וכיון דלא תליא טומאה בנזירות, אפשר נמי דאיתא לאיסור טומאה בלא איסור שאר דיני נזירות עכ"ל, וזה צע"ג דהא נזירות שמשון זהו נזירות בלא דיני טומאה אבל אינו נזירות לחצאין אבל טומאה בלא שאר דיני נזירות, למה לא יהא נזירות לחצאין, ועוד צ"ע דלפי תירוץ הגמרא דגם טומאה אית לה צערא, והיינו דהוי הפרה גם על טומאה, אבל אי נימא כדברי הר"ן דלא הוי נזירות לחצאין, א"כ אם יאמר בפירוש דאינו מפר לה טומאה יהא דיני טומאה

דאם היפר לה בעלה דאינה סופגת את הארבעים, דמזה אין ראייה דמהני הפרה לטומאה אלא משום דאין נזירות לחצאין, ודילמא מכאן ולהבא אינה נזירה כלל, ולכן אינה סופגת את הארבעים.

[חי' הגרי"ז נזיר כא, ב]

ניחא, דאפי' לפי תירוץ הגמרא דטומאה הוי עינוי נפש, אם יאמר בפירוש דאינו מיפר לדיני טומאה מ"מ לא תהא נזירה אפילו לדיני טומאה מכאן ולהבא, משום דאין נזירות לחצאין, ולפי"ז ניחא ג"כ הא דלא מביא ראייה מברייתא דלעיל, דמבואר

רבי אליהו דושניצר

נזיר שנטמא אם נתבטלו ימיו הראשונים

מנין נזירות שמנתה במקומו עומד, ואי ס"ד יש קרבן לחצי נזירות הי' לה להביא קרבן נזירות דטהרה אחר שתטהר כדאמרינן בנטמא אחר מלאת עכ"ל, ואם נימא דהימים הראשונים נפלו כאילו לא הי' נזירות כלל אמאי תביא קרבנות נזיר טהור.

ומוכח מזה דלא בטלה ימי הנזירות הראשונים, רק שאינם נמנים לחשבון נזירותיו מפני שהטומאה מפסקת, ובכל נזיר שנטמא ונטהר ומנה מחדש אינו מביא קרבנות על הימים הראשונים כי מביא בגמרו נזירות טהרה, אבל באשה שאחר שנטמאה הפר לה בעלה ואינה מביאה על נזירות טהרה תביא קרבנות טהרה על הימים הראשונים שהיתה נזירה ונשארו הימים ימי נזירות מאחר שיש קרבן לחצי נזירות.

[נחלת אליהו]

הנה יש לדון בנזיר שנטמא כתיב והימים הראשונים יפלו, איך הוא כוונת הכתוב, אם בטלה הנזירות הימים הראשונים לגמרי כאילו לא הי' נזיר כלל, או רק שאינם נמנים לנזירותו כי אינם מצטרפים למנין הימים שמונה אחר טהרתו נזירות חדשה, אבל גם הימים ההם ימי נזירות הם רק שנזירותם נפסקה באמצע, ונ"מ אם שתה יין בימים הראשונים ואחר כך נטמא אם לוקה עלה.

ובגמ' [פג, א] האשה שנדרה בנזיר והפרישה בהמתה ואח"כ הפר לה בעלה מביאה חטאת העוף וכו', ואלא מאי יש קרבן לחצי נזירות שלש בהמות בעי לאתויי וכו', ועי' בר"ן [ד"ה מיתבי וד"ה אלף מאין] שכתב דאיירי שנטמאה, ועיי"ש בד"ה אלא מאי וכו' שכתב א"נ אפילו נטמאת בעי לאתויי שלש בהמות, דכיון דבעל לאו מעקר עקר אלא מיגז גייז מהפרה ואילך, נמצא דחצי

(גמרא רש"י הר"ג)

שקבלה עליה הנזירות כדן תורה על כל הפרטים ורק אחר כמה ימים הפר לה בעלה וגייז את הנדר מזמן שהפר יש לנו לומר דלא חל ההפרה אלא על הדבר שיכול להפר אבל על הזג והחרצן שאינו יכול להפר היא אסורה בהם כמתחילה ולכן אי אפשר לתרץ על הקושיא דזג וחרצן אלא בהסברא דאין קרבן לחצאין והוא דאשה שנדרה בניזירות והשלימה ימי נזירותה ומקודם הקרבת קרבנותיה שמע הבעל ואמר דאינו רוצה באשה מגולחת דהדין הוא דאפשר לו להפר [דדוקא כשכבר נשחטה עליה הקרבנות ונזרק הדם אז חולקים החכמים על רבי בניזיר כ"ח ע"א אבל מקודם שנזרק הדם כ"ע מודים דיכול להפר וכן פסק הרמב"ם בהל' נזירות סוף פ"ד] והגם דבהפרתו לא עקר הנזירות מכל הימים שמנה אעפ"כ אי אפשר לה להביא הקרבנות על שחסר לה התגלחת א"כ מוכח מזה דגם כשקבלה הנזירות כדן תורה אעפ"כ כיון שחסר לה אח"כ ע"י ההפרה של הבעל דבר אחד נתבטל ממנה כל הנזירות לכן גם אם לא הפיר לה אלא מהיין ולא מזג וחרצן אעפ"כ נתבטל ממנה כל הנזירות גם מזג וחרצן ע"ז מסיק הגמרא אלא אמר אביי אין נזירות לחצאין ואין קרבן לחצאין דעיקר התירוץ הוא ממה דאין קרבן לחצאין כנ"ל אך מפני דאי אפשר לומר אין קרבן לחצאין אם לא שנאמר אין נזירות לחצאין לכן הקדים ואמר אין נזירות לחצאין.

ואי אמרת אין קרבן לחצי נזירות אמאי מביאה חטאת העוף. המקשן הי' מחלק בין חטאת להעולה והאשם דבהחטאת נתחייבה תיכף בזמן שנטמאה כמו כל חייבי חטאת שחל עליהם החיוב בזמן שהם נכשלים בהחטא אבל העולה והאשם אינם באים אלא להכשירו בניזירות טהרה על להבא שע"כ הם משונים בדיניהם דהחטאת מעכב והעולה והאשם אינם מעכבים [עיין ברמב"ם בהל' נזירות פ' וא"ו הל' י"ב] ולכן האשה הזאת שהפר לה בעלה ולא תמנה ימי נזירות טהרה על להבא אינה צריכה אלא החטאת שנתחייבה מכבר ולא העולה והאשם שבאים להכשיר על להבא. ומביא המקשן רא"י מהחטאת שיש קרבן לחצי נזירות דאל"כ לא הי' לה להביא גם החטאת אחרי הפרת בעלה אחרי שאינה נזירה שלמה. והשיבו התרצן דלפי דבריו דהחטאת מביאה על שנתחייבה מכבר בזמן שנטמאה מפני דיש קרבן לחצי נזירות א"כ הי' לה להביא גם השלש בהמות שמביאין אחרי השלמת ימי הנזירות שנתחייבה בהם בזמן קבלת הנזירות דבזמן קבלת הנזירות חל אז החיוב על המקבל כל הדברים שהנזיר חייב בהם והגם שהיא לא השלימה ימי הנזירות אעפ"כ צריכה להביא אחרי שיש קרבן לחצי נזירות כהקרבן שנתחייבה כבר ע"ז אמר ואלא מאי יש קרבן לחצי נזירות שלש בהמות בעי לאתויי וכו'.

איתביה וכו' ואי אמרת יפר למתענה וכו' מה שלא פריך מהברייתא דלעיל דאיירי בטומאה פירשנו לעיל שם. רש"י —

ד"ה הפר לה בעלה והיא לא ידעה וכו' ואמאי אינה סופגת וכו'. כונתו להקשות ולתרץ על הת"ק דאמר אינה סופגת דמשמע דאינה סופגת כלל גם מכת מרדות דפליג על ר' יהודה דאמר תספוג מכת מרדות [נזיר כ"ג ע"א] ע"ז הקשה ואמאי אינה סופגת אע"ג דהפר לה תספוג מכת מרדות על שעברה על נדרה קודם שידעה מההפרה ומביא ראייה על זה מנזיר דאמרו שם דצריכה סליחה וכפרה ע"ז א"כ ראייה למכת מרדות כדי שלא תעשה עוד כן. ותירץ דקסבר בעל מיעקר עקר והוא דכיון דס"ל דבעל מיעקר עקר מפרש להפסוק אישה הפרס וה' יסלח לה בעברה על נדרה קודם הפרה ואעפ"כ יש לה סליחה ע"י הפרת הבעל שעוקר הנדר מעיקרו אבל היכא שעברה על נדרה אחרי ההפרה גם בלא ידעה את ההפרה אינה צריכה סליחה כיון שבזמן שעברה לא הי' הנדר עליה והברייתא דנזיר דאוקמה להפסוק בעברה אחרי ההפרה והיא לא ידעה ס"ל דהבעל מיגז גייז לכן אי אפשר לו להעמיד להפסוק אלא כשעברה אחרי ההפרה כי קודם ההפרה אין לה סליחה אלא ארבעים בכתפה. ד"ה אמר ליה אביי וכו'. רש"י סתם דבריו וסתמא דפירושו דכונתו על מה דלא אמר אין קרבן לחצי נזירות שע"ז יהי' עיקר דבריו.

בא"ד והא קיי"ל דלא אשכחן נזירות וכו'. עיקר מקומו הוא בניזיר ג' ע"ב.

ד"ה מביאה חטאת העוף היום. פי' ביום הפרתו ולא שתמתין עד אחר השלמת מנין הנזירות שקבלה.

בא"ד ואינה צריכה להביא עולת העוף והתם מפרש וכו'. נראה דתיבת והתם ט"ס וצ"ל ולקמן מפרש וכו'. ד"ה האשה שנדרה בניזיר וכו' וד"ה ודלמא מיין וכו' הכל דבזו אחד ומה דמסיק ולא שייר אלא טומאת מת משום דלא אפשר ליה להפר הוא מהטעם שפירש הר"ג. הר"ג —

ד"ה ותספוג את הארבעים וכו' ואפילו בזג וחרצן. נראה דתיבת ואפילו הוא ט"ס וצ"ל דאכלה מזג וחרצן.

ד"ה א"ר יוסף אין נזירות לחצאין דכיון וכו'. דקשה להר"ג מה תירץ ר' יוסף אין נזירות לחצאין הרי במה שאין נזירות לחצאין לא נתבטל הנזירות אלא אדרבה הוה נזיר לכל כמ"ש בניזיר ג' ע"ב הריני נזיר מן החרצנים וכו' הרי זה נזיר וכל דקדוקי נזירות עליו וא"כ הול"ל דבמה שאין יכול להפר לה על הזג וחרצן הוה נזירה לכל. ע"ז פי' הר"ג דכיון דלא משכחת נזירות שלא יחול אף על זג וחרצן [פי' שגם אם לא קבל עליו הנזירות אלא מזג וחרצן הוה ג"כ נזיר לכל הדברים

ונטמאת ואח"כ הפר לה. עיין בתוס' ד"ה מיתבי האשה.

תוספות –

אין וכו' דלמא וכו' שהרי כשאמרה הריני נזירה קבלה עליה כל דיני נזירות וכו'. פירש דמוכח מזה דכל דיני נזירות נחשבים לנדר אחד ולכן באומרו מופר לך מיפר הכל על שכל הפרטים שבנזירות נחשבים לדבר אחד. ד"ה ואי אמרת וכו' וקשה להר"מ וכו'. אפשר לומר דלכן לא היינו יודעים מהמשנה מפני דהי' אפשר לומר דמתני' מיירי דהפרה בעלה מיד מקודם שהתחילה למנות ימי הנזירות שע"כ אין שייך בנזירותה שום קרבן. בא"ד וליכא למימר דהתם בנזיר טהור וכו'. פי' דאפשר לחלק דהקרבנות על נזירות טהרה אינם לחצאין מפני שחסר עוד מנין הימים של הנזירות והימים הם הגורמים להקרבנות אבל הקרבנות שמביאין על הטומאה אפשר להביא גם על חצי נזירות מפני שמנין הימים של הטומאה נשלם כמו בנזירות שלמים.

פ"ג ע"ב

גמרא –

מאי דכתיב והחי יתן אל לבו וכו'. פירשנו זה על המדרש בקה"ר פ"ז ס"ט.

מתניתין קונם שאיני נהנה לבריות. אפשר לומר דלכן נקט לבריות ולא אמר מהבריות לאשמועינן מלתא אגב אורחיה דיותר ממה שבעל הבית עושה עם העני העני עושה עם בעה"ב [כמ"ש ברות רבה פ"ה ס"ט על הפסוק שם האיש אשר עשיתי עמו היום] שע"כ גם אם אמרה בלשון נדרה איני נהנה לבריות משמע ג"כ מה שאוסרת על עצמה מליהנות מהבריות.

אינו יכול להפר. בהמשנה הקודם מיירי ר' יוסי כשאסרה הפירות של החנוני שע"כ אסורה בהם גם אחר שיוכה בהם בעלה לכן חילק ר' יוסי בין חנוני שאין פרנסתו ממנו לחנוני שפרנסתו ממנו שיכול להפר אבל כאן מיירי שלא אסרה על עצמה אלא ליהנות מהבריות אבל הפירות שיקנה בעלה מהם לא אסרה על עצמה לכן פסק דאינו יכול להפר מפני דאפשר לה ליהנות ע"י בעלה מכל הפירות שבעולם.

ויכולה היא ליהנות בלקט וכו'. והגם שבכל זמן שהיא תחת בעלה הוא חייב במזונותיה אך מפני שגם אם נדרה על דבר עינוי נפש שיהי' לה אחרי שתתגרש נקרא ג"כ בשם נדר של עינוי נפש ויכול להפר כדפירש רש"י לקמן [פ"ד ע"א] בד"ה אלא משום דאמרינן נדרי עינוי נפש הוא הואיל ולכשתתגרש לא תוכל להנשא לכל אדם אהכי קרי ליה מהשתא עינוי נפש וכן פי' הרא"ש ד"ה נתגרשה יכולה ליהנות וכו' ואע"ג דהשתא לא הוי עינוי נפש הואיל ויבוא לירי עינוי נפש לכשתתגרש מצי מיפר ומפני דכל זמן שהיא תחת בעלה שחייב במזונותיה

כנ"ל] כי אמר רחמנא יפירונו דמשמע כוליה וכו'. פי' דהגם שר' יוחנן ס"ל דמיפר למתענה ואין מיפר לאין מתענה אין זה אלא בנדרה משני ככרות שהם נחשבים לשני נדרים מיוחדים הגם שנדרה עליהם כפעם אחת לכן הגם שאמר הכתוב יפירונו דמשמע כוליה אעפ"כ אינו יכול להפר על הככר שאינו מתענה מפני דר"י מפרש דיפירונו לא קאי על הנדר אלא קאי על העינוי נפש ובמה שמיפר את הככר שמתענה יפירונו קרינן ביה. אבל כאן דהיין והוג והחרצן תלוין זה בזה דאם לא יפר על הוג והחרצן לא יכול להפר גם על היין מפני שאין נזירות לחצאין א"כ ההכרח לומר דכונת הכתוב ביפירונו דכוליה משמע שיפר גם להוג והחרצן כדי שיפר להיין שמתענה דהפרת היין תלה בהפרת הוג והחרצן.

ד"ה אמר ליה אביי וכו'. דמדקאמר אין נזירות לחצאין וכו'. והוא דהכלל הוא בהלשון שמקדימין העיקר ולכן בהלשון אין נזירות לחצאין משמע שדוקא בהנזירות עצמה אין חצאין אבל בהקרבנות יש לחצאין דאם רוצה לומר שאין חצאין כלל בנזירות גם לקרבן הול"ל אין חצאין בנזירות דאז הוה משמע שאין שום דבר חצאין בנזירות גם בקרבנות.

ד"ה מיתבי וכו' דכיון דקתני מביאה חטאת העוף ממילא משמע דנטמאה וכו'. לפי המסקנא דמביאה חטאת העוף על הספק שציערה א"ע מהיין [כדמפורש בנזיר כ"ב ע"א] אפשר לפרש דמיירי גם בלא נטמאה ולכן לא אמר התנא וניטמאת כמו שאמר התנא באידך ברייתא.

הרא"ש –

ד"ה ודלמא מיין וכו' ואמאי אינה סופגת ארבעים על טומאת מת. דמלשון הגמ' ותספוג את הארבעים משמע דכבר עשתה האיסור שחייבת ע"ז מלקות והתנא לא מיירי אלא כשהיתה שותה יין ונטמאת למתים ולא באכלה מזג וחרצן לכן פירש שעל ידי שלא הי' מהני הפרתו על זג וחרצן עי"כ עדיין דין נזירות עליה א"כ תתחייב מלקות על מה שנטמאה למתים דבזה דיבר התנא. ד"ה אין נזירות לחצאין כשאמרה וכו'. פירשנו על הר"ן ד"ה א"ר יוסף.

ד"ה הא קרבן לחצאין נזירות איכא וכו' מדקאמר אין נזירות ולא קאמר אין קרבן לחצאין. פרשנו כוונתו על הגמרא.

ד"ה מביאה חטאת העוף וכו' תימא אמאי וכו'. על הקושיא אמאי נקט והפרישה בהמתה תירץ הר"ן דלרבוחא נקטה. ועל מה שלא פירש מה יעשה בה אפשר לומר דהתנא סמך על המשנה דנזיר כ"ד ע"א דשם פירש התנא כל הפרטים מה יעשה בהם.

ד"ה מביאה חטאת העוף על הספק וכו'. מדקתני

אין נזירות לחצאין

נ **גמ'** אין נזירות לחצאין. בר"ן פירש דכיון שאין נזירות בלא זג וחרצן לכן ע"כ כשאמרה תורה יפרנו בנזירות היינו על כל הנזירות ואף על זג וחרצן, הקשה הרש"ש מדוע הוצרך הר"ן לומר שהטעם שאינו יכול להפר משום דכתיב יפרנו לכאורה ל"ש חצי נזירות מזג וחרצן ולא מיין כדמבואר בריש נזיר שאם אמר הריני נזיר מזג וחרצן הרי"ז נזיר לכל, וא"כ ה"נ אם היפר לעינוי נפש חלה ההפרה מימלא כל הנזירות שהרי אם יפר רק לעינוי נפש לא ש"ך שיהא נזיר לחצאין.

ואפשר לומר בכונת הר"ן רבאמת הר"ן הבין שמסברא כל החסרון של אין נזירות לחצאין הוא רק בקבלת הנזירות אבל בעצם יכול להפר חצי נזיר היינו רק מה שיש בו עינוי נפש וישאר נזירות על זג וחרצן, וכל החסרון שא"א להיות נזיר מזג וחרצן הוא רק בקבלת הנזירות אבל לאחר שקיבל על עצמו את הנזירות והיפר מקצת יכול להשאר דין הנזירות על השאר אע"פ שהוא חצאין, ומקור לסברא זו נראה בהמשך הסוגיא שהרי הדין הוא שסתם נזירות הוא ל' יום, ומבואר בנזיר שאדם שקיבל על עצמו נזירות ליום אחד הרי הוא נזיר לל' יום שאין נזירות פחותה מל' יום ומ"מ מבואר בסוגיא שאם הבעל הפר לאשתו נזירות לאחר ט"ו יום לא נתבטל הנזירות למפרע ואם בשעה שהיתה נזירה עברה על הנזירות לוקה ארבעים ואע"פ שעכשיו נתברר שהנזירות היא פחות מל' יום ואין נזירות פחותה מל' יום, ומוכח דהא דאמרינן אין נזירות פחותה מל' יום אינו הלכה בחלות הנזירות אלא זהו הלכה בקבלת

יפרנו דבעינן להפר את כל הנדר, והר"ן תי' דרק אם יש בו עינוי נפש בכולו צריך הפרה על כולו, וי"ל דהרא"ש תי' ע"ז דבקרא נתחדש דצריך שמעשה ההפרה יהיה על כל הנדר ואף שחלות ההפרה לא תחול על כל הנדר רק על החלק של העינוי נפש, מ"מ צריך מעשה הפרה על כל הנדר וע"כ אם היפר להדיא רק את העינוי נפש אינו הפרה כלל, [וע"ע להלן פו ע"א מש"כ].

דף פג ע"א

ממ' **גמ'** דילמא מיין דאית ליה צערא היפר לה. הר"ן ביאר דאע"ג שלא כתוב בכריתא בהדיא שאינו סופג ארבעים על זג וחרצן, מ"מ מקשה הגמ' דאם איתא שלא מהני הפרה על זה וסופגת ארבעים הו"ל לאשמעינן רבותא דאע"ג שהפר לה בעלה מיין לוקה על זג וחרצן.

אמנם הרא"ש כתב דכונת הגמ' להקשות דאם אין יכול להפר לגבי זג וחרצן אמאי אינה סופגת ארבעים על טומאת מת, וכונתו שאם אינו מיפר לאינו מתענה אמאי קתני בכריתא שאין לוקה על טומאת מת הרי טומאה אינו עינוי ולא חל ההפרה ע"ז, [נומה שלא פי' כהר"ן אפשר משום דלא ניחא ליה במש"כ הר"ן דהו"ל לתנא לכתוב רבותא והקשה ממה שכתבו מפורש בכריתא], אולם צ"ב כונת הרא"ש שהרי בהמשך הסוגיא מבואר בגמ' דבאמת אם אינו מיפר לאינו מתענה היתה לוקה ארבעים אם מטמאה למתים ורק משום דאף זה הוה בכלל עינוי נפש לכן ההפרה חלה אף על זה.

הנזירות, ולכן לאחר שכבר חלה עליו דיני נזירות ופקע מקצת מהנזירות שייך בה חלות נזירות פחותה מל' יום.

וא"כ י"ל דה"נ לענין זג וחרצן, ולכן הוצרך הר"ן לומר דכתיב יפירנו וילפינן שההפרה צריכה להיות על כל הנדר והיכא שהיפר העינוי נפש שבנדר יש בכוחו להחיל ההפרה על כל הנדר, והביאור בזה דאע"פ שהשתא קימינן למד"א מיפר למתענה ואינו מיפר לאינו מתענה והר"ן לעיל ביאר דהך מד"א מפרש כונת הקרא דיפרנו רק לעינוי נפש שבנדר, נראה דכונת הר"ן דהטעם שסבר הך מד"א שמיפר רק למתענה כיון שאנו רואים כאילו שיש כאן ב' נדרים נדר אחד של עינוי נפש ונדר אחד שאינו עינוי נפש, אבל אף להך מד"א היכא שיהא כאן נדר אחד גמור הדין הוא שצריך להפר את כל הנדר, וא"כ בנזירות שבקבלת הנזירות ל"ש לחצאין ואם קיבל להיות נזיר מזג וחרצן הרי הוא נזיר לכל ע"כ שיש כאן נדר אחד ובכה"ג אף למד"א דמיפר למתענה ולא לאינו מתענה ההפרה חלה על כל הנדר כיון שהוא נדר אחד, [אלא די ש להעיר היכן ראה הר"ן בקרא דיפרנו שיש לבעל כח הפרה אף בנזירות, ואפשר משום שהוקש נזירות לנדרים כדאמרין לעיל בריש מכילתין].

הרא"ש ביאר דכיון דאמר הריני נזיר הוה נזיר לכל דיני הנזירות כיון דהוה נדר אחד לכן אף ההפרה היא על כל הנדר, ול"ד לנדרה מב' ככרות דהוה ב' נדרים ולכן אין מופר רק העינוי נפש, וכונתו כמו שנתבאר לעיל דבנדר אחד לכו"ע ההפרה חלה על כל הנדר אע"פ שחלק מהנדר אינו עינוי נפש,

ובנזירות אע"פ שיש בו ג"כ חלק שאינו עינוי נפש מ"מ חשיב נדר אחד.

ברש"י כתב לבאר כונת הגמ' שאין נזירות לחצאין באופ"א דא"א לומר שישאר נזיר מחרצן זוג שהרי בנזיר ג ע"ב מבואר שהאומר הריני נזיר מזג וחרצן הרי הוא נזיר לכל משום דלא מצינו נזירות לזג וחרצן בפנ"ע, וא"כ א"א לומר שההפרה תועיל רק ליין שזה עינוי נפש ולא לזג וחרצן, דכיון שלא מצינו נזירות כזו ממילא צריך לחול הנזירות גם על יין, ולכן ע"כ שההפרה חלה על כל הנזירות, ועי' בחי' הגרי"ז בסוף הלכות נזירות שכתב סברא זו בדעת הרמב"ם אלא שמדבריו נראה שמכיון שלא שייך נזירות לחצאין ע"כ ממילא מתבטלת הנזירות מחרצן זוג, ועי' בחי' ר' אברהם מן ההר דמשמע כן.

נא) גמ' אלא אמר אביי וכו'. פי' הר"ן דכי היכא שאין נזירות לחצאין וכו' ה"נ אין קרבן לחצאין, צ"ב למבואר בר"ן שאין נזירות לחצאין זה מכח הדין של יפרנו דל"ש הפרה על חלק מהנזירות א"כ מה השיכות לדין של אין קרבן לחצי נזירות שזהו דין מחודש בקרבנות של נזיר, ועי' חזו"א.

אין קרבן לחצי נזירות

נב) גמ' ואי אמרת אין קרבן לחצי נזירות אמאי מביאה חטאת העוף. בר"ן ביאר דקושית הגמ' היתה דכמו שאין קרבן לחצי נזירות באופן שהיפר לה בעלה שאינה חיבת בקרבנות טהרה דלא מצינו שאפשר להביא קרבן על חצי נזירות ה"ה אם נטמאה לא תוכל להביא עתה קרבנות של טומאה,

זה קאי על המתני, ופירושו (כדליתא בגמ') אצל מפר הוא כו'. וא"ש מש"כ אח"כ ושמואל נמי כו'. פירוש הרא"ש שם. אבל כשאמרה הנאת פלוני עליו מותרת בפירות שהבעל קונה ממנו דבזה אינה נהנית ממנו הלכך לא הוי דברים שבינו לבינה.

ורק עינוי נפש הוא משום הא דאסורה ליהנות ישר מאותו פלוני בלי אמנעות קניית הצעל או אחר.

פירוש הרא"ש ד"ה באחת מתענה ובאחת אינה מתענה. דכיון דנדר אחד הוא ואית ביה קצת עינוי אף בשני מפר.

פ"י דמהניא ההפרה להיות הפרה גם לשני, וכמבואר מדברי רבינו שאח"ז.

פירוש הרא"ש שם. דגזירת הכתוב הוא דוקא בינו לבינה הוא מפר ולא בינה לבין אחרים.

פ"י אפילו כשיש צהנדר גם דברים שבינו לבינה.

ר"ן ד"ה וכיון דאסיקנא כו'. וכן דעת הרמב"ם¹² ז"ל. ז"ל הרמב"ן ז"ל כמש"כ צהגהות הרש"ש. וע' בר"ן לעיל דפ"א ע"א [ד"ה אלא לאו כצ"ח] שהציא דהרמב"ם פסק כר' יוסי.

ר"ן ד"ה אמר רב יהודה אמר שמואל נדרה משתי בכרות. כגון דאמרה שתי בכרות אלו עליו.

צא לשלול דלא נימא דנידרה שנדרה שלא תאכל שתי ככרות. וע' בשבועות דכ"ח ע"ב דצכה"ג הוי השבועה או הנדר רק על אכילת שתייהם, ולא על כל אי מהם¹³. (אך באומר ככרות אלו הוי השבועה על כל אכילה ואכילה וכמש"כ הר"ן שם [דף י"א ע"ב מדפי הרי"ף]). אך יש לעיין אם זהו רק כשיש שם שיעור שלם לחיוב או גם על כל ענין איסור, ותליא לכאורה אי צנשבע שלא יאכלנה איכא איסור צפחות מכולה, ע' צסי' רל"ח ס"י וע' צש"ך ס"ק י"ב. ואי נימא דצכה"ג לא נאסרה רק באכילת שתייהם צשלימות, הא ודאי דלא יתכן לפרש כאן כן, דא"כ איך יתכן הא דמפר למתענה לחוד. וגם אי נימא דאסור לאכול כ"ש משתייהן, מ"מ

יקשה הלשון נדרה משתי ככרות סתמא לפמ"ש הר"ן אח"ז דצחחח מתענה היינו שהיא פת נקי' וצחחח אין מתענה היינו שהיא פת קינר. דא"כ הו"ל לפרושי נדרה. אלא ודאי דמיירי דאמרה ככרות אלו, ולכן א"ש צנדרה סתמא.

ר"ן ד"ה ורב אפי אמר כו'. שכך היא עיקר הגירסא בההיא שמעתא דלקמן. דפ"ז ע"ב.

ר"ן שם. וכי תימא א"כ דסבירא ל"י לשמואל כו' תקשי ל"י מתניתין דתנן לקמן ד"צ כו'.

הא דלא הקשה ממשנה הקודמת לקמן דפ"ה ע"א, ר' יוחנן בן נורי אומר יפר שמא יגרשנה ותהא אסורה עליו, דמייתי מני' הש"ס לעיל דע"ט ע"ב, נראה משום דהרי צעיקר מש"כ הר"ן מקודם מהא דמבואר לקמן דיפרנו כולי' משמע, הא ר"ע פליג ע"ז לקמן דפ"ז ע"ב. ואע"ג דסתם משנה שם דלא כר"ע, מ"מ י"ל דר' יוחנן בן נורי יסבור כוותי, ומשו"ה ל"ל לדידי דיהי' ניתר דצברים שבינו לבינה גם לאחרים, ורק מסתם. ומתני' דלקמן ד"ז שפיר הקשה, דמלצד דיקשה סתמא אסתמא, עוד יקשה ציותר דהא קאמר לעיל (גם לשמואל קמשני לעיל הכי) דסתמי דכולי' פירקין ר' יוסי היא, (וקאי גם על סתמא דלאו צענין דענוי נפש, וכמבואר מדברי התוס' לקמן ד"ז ע"ב צד"ה (יפר חלקו) [ותהא נטולה מן היהודים], עיי"ש).

ר"ן שם. ומשום הכי אינו בדין שיפר לחצאין דהא מעני ל"י טפי.

פ"י הא דיהי' מופר רק החצי דהוי לה ענוי נפש, ולא החצי השני, יהי' מעני זה להצעל.

ר"ן שם. ובמאי דקפיד שרי וז"ל [אדנפשי]. ז"ל ואזיל, וכן הגי' ג"כ הרש"ש.

דף פג, א. גמ' אמר רב יוסף אין נזירות לחצאין.

ע' צפי' הרא"ש [ד"ה אין נזירות לחצאין] והר"ן [ד"ה אמר רב יוסף]. וראיתי צהגהות הרש"ש שהעיר דלמה לא פירשו דמשום דאפילו נזר מוג וחרט"ן לצד הוי נזיר לכל, לא יתכן שתשאר נזירה על זג וחרט"ן צלצד כ"ט.

חלה על שבועה, וכמבואר בר"ן שרבינו מביא אח"כ. כט. ע' בבבין יחזקאל ד"ה והשתא א"ש, שפירש כן. וע' מש"כ מקודם בד"ה א"ל אביי, שתמה על כל המפרשים. וע' בפירוש רבנו אברהם מזו ההר.

כו. בש"ס דפוס ווילנא, ודפוס וויען איתא "רמב"ן". כח. ג' כוונתו מהא דאיתא שם שבועה שלא אוכל תשע ועשר, שעדיפא רצה לומר שחייב על כל אחת ואחת ורבה השיב אי תשע לא אכיל עשר לא אכיל, כלומר ואין שבועה

עמו כל דיני נזירות. (ולכאורה משמע כן בניזיר ד"ד ע"א זהא דאמרינן שם איבעית אימא ר"ש לית לי אחע"א, ולפירש"י שם [ד"ה איבעית אימא], וע' במה שכתבתי בחידושי על פירש"י שם). וא"כ זהפר י"ל דלא אמרינן דהוי נזיר לכל, דהא ודאי לא שייך לומר דליהוי כאילו קיבלה עתה אחרי ההפרה נזירות מחדש על יין ע"י מה שנשארה נזירה לזג ותרנן, והקבלה דמקודם הא נמצתה ע"י ההפרה.

ואי דנימא דכמו דקבלת נזירות לא' מהן הוי כאילו קיבלה על הכל, ה"נ לא תוכל להצטל מקצת הנזירות ע"י ההפרה משום דקצתו דנזירות ישאר גם אחר ההפרה, י"ל דרק בקבלת הנזירות הוא דגלי קרא דליהוי כאילו קיבל על כולו, אבל לא דלא יוכל אח"כ להצטל המקצת משום דישאר מקצתו. אך ז"א, דהא מבואר בניזיר ד"א [ע"ב] דלרבנן דר"ש א"ל בהתנה על מנת שאשחיה יין לטעמא דמתנה על מה שכתוב בתורה, רק בלי"ו הוי נזיר לכל. (ואפילו בלא אחר הריני נזיר (סתם) ע"מ שאשחיה יין, רק אחר הריני נזיר לאחד מהם, וגם אמר בפירוש שעל השאר אינו מקבל נזירות, ג"כ הוי נזיר לכל כדמוכח ממ"כ הר"ן כאן דלא משכחח כו'). ומוכח דלא הוי הטעם לרבנן משום דהוי כאילו קיבל על כולו, דא"כ הא ודאי י"ל דזהו רק בלא התנה בהדיא שיהי' מותר באיך, אלא דקיבל סתמא נזירות לא' מהן הוא דהוי כקיבל על הכל. משא"כ בהתנה בהדיא שאינו מקבל על השאר. או דהטעם משום דדין דמקצת נזירות גורר עמו כל דיני נזירות, ולכן אינן ג"מ במה דהתנה בהדיא. וא"כ שוב גם זהפר שייך הך דהוי נזיר לכל לרבנן.

(אך יש להעיר דלמאי דתניא כותמי' דרבינא בניזיר ד"א [ע"א] שם י"ל דגם לרבנן הוי הטעם רק משום מתנה על מה שכתוב בתורה, ולא דאחיה הנריימא כר"ש. והכי משמע לכאורה מפירש"י ז"ל כאן שהביא בסתמא הטעם דמתנה על מה שכתוב בתורה, ולא כתב דהוא רק לר"ש. שוב ראיתי בלח"מ פ"א מה' נזירות ה' י"ג שכתב דטעמא דמתנה על מה שכתוב בתורה הוא רק לר"ש. וע' בשירי קרבן צירושלמי פ"ב דנזיר ה"ד שכתב דלא כהלח"מ, ועיי"ש) ז"א.

והנה ע"ל הרא"ש פשוט ניחא דא"א לו לפרש כן כלל, דמאי משני, הא אדרבה נימא דמשו"ה נשארה בניזירותה גם ליין. ורק על הר"ן יתכן הערתו, דלפ"מ"כ הר"ן לעיל [דפ"ב ע"ב] בד"ה אמר רב יהודה אמר שמואל, וד"ה ורב אסי אמר ר' יוחנן כו', עיי"ש, הא י"ל דמשום דאין נזירות לחצאין מודה ר' יוחנן הכא לשמואל. אבל להרא"ש שלא כתב כדברי הר"ן לעיל הג"ל א"ש בפשיטות.

(ואין ליישב עפ"מ שהביא רש"י [ד"ה אין נזירות לחצאין] מנזיר ד"א [ע"א] דהטעם בע"מ שאשחיה יין משום דהוי מתנה ע"מ שכתוב בתורה, והכא גבי הפרה דמועיל ההפרה על היין הא לא שייך זה. דז"א, דרק בעל מנת הוא דלתיך לטעם מתנה על מה שכתוב בתורה, אבל באומר שיהי' נזיר לאחד מהדברים הא ילפינן מקראי דלא אמרינן דחל רק לחצאין, והכא הא דמי להיא. ורש"י ז"ל הביא הך דמתנה על מה שכתוב בתורה רק משום דמהא דקאמר דאין נזירות לחצאין הא מבואר דבכל ענין אינו לחצאין אפילו בהתנה כן.)

וגראה ליישב דגם לדברי הר"ן לעיל א"א לפרש כן, דהרי מדקאמר סתמא אין נזירות לחצאין מוכח דלא נחית כאן לפלוגתא [בניזיר ד"ג ע"ב] דרבנן ור"ש בניזיר לא' מהן, דרבנן סברי דהוי נזיר לכל ור"ש סבר דלא הוי נזיר כלל. דהרי גם לר"ש אין נזירות לחצאין, וא"כ מבואר מלשון הש"ס דהתירוץ הוא גם אליבא דר"ש. ולר"ש הא ליכא למימר כנ"ל דמודה כאן ר' יוחנן לשמואל. ואי דלר"ש א"ש בפשיטות דלא הוי נזיר כלל כיון דחל ההפרה על היין, ז"א דרק בקיבל מעיקרא הנזירות רק על א' מהן הוא דס"ל לר"ש דלא הוי נזיר כלל. משא"כ בקיבל נזירות שלימה דחלה מקודם הנזירות, אלא דאח"כ הותר ליין ע"י ההפרה, שפיר י"ל דלזג ותרנן דלא מהני ההפרה נשאר איסור דנזירות גם לר"ש, כיון דקבלת הנזירות היתה שלימה וחלה הנזירות מעיקרא קודם ההפרה.

ולכאורה הי' אפשר לומר דגם לרבנן דר"ש לא דמי הך דהכא לקיבל הנזירות לא' מהן. דנאמר דהא דלרבנן הוי נזיר לכל היינו דגלי קרא דהקבלה על א' מהן הוי כאילו קיבל על הכל, ולא דדין הנזירות דא' מהן גורר

אבל לפי פירוש "רבתי" של הר"ן י"ל דבשום אופן לא נגדר חלק האיניו מתענה בתר חלק המתענה.
לא. וע' באורח מישור בניזיר שם.

ל. פי' כיון דפירוש הר"ן טעמו של שמואל דיש לפרש יפרנו רק על מה שבירדו להפר אף דהוי נזיר אחד, א"כ הכא דא"א להפר רק חלק העינוי בלי השאר י"ל דיפרנו קאי על כולו.

וזוה הי' נראה לכאורה ליישז דברי הר"ן דלהלן
 ע"כ ד"ה אמרי, דבתר שכתב דאשכחן נזירות בלא
 איסור טומאה כגון נזיר שמשון, כתב וכיון דלא תליא
 טומאה בנזירות אפשר נמי דאיתא לאיסור טומאה בלא
 איסור שאר דיני נזירות. ולכאורה דברים הללו אך
 למותר הם, דלפי דברי הר"ן כאן א"ש שם בזה
 דאשכחן לנזירות בלא טומאה לחוד. וע' במה שאכתוב
 אי"ה שם בזה. ולפי הנ"ל י"ל דכתב גם זה משום
 דקשיא ליי, דנהי דתירץ הש"ס דכאן משום דאין נזירות
 לתלמין דהוא אליבא דכו"ע כנ"ל, וצאורו כפירוש הר"ן
 כאן לא שייך שם, משום דאשכחן נזירות בלא איסור
 טומאה. מ"מ הא יקשה דאמאי לא משני שם דאיתא
 כרבנן דר"ש, דלדידהו א"ש לפירוש הר"ן דכאן, רק
 יתורץ משום דכיון דנשאתה נזירה לזג וחרטן לכן הוי
 נזירה לכל, וע"פ דברי הר"ן דלעיל דמה"ט יודה כאן ר'
 יוחנן לשמואל, וכנ"ל. וא"כ זה שייך גם לענין טומאה,
 דהא אשכחן נזירות בלא טומאה, ואינו סותר לטעם זה.
 לכן סיים דאפשר נמי לטומאה בלא נזירות, ולכן א"א שם
 לשנויי גם לרבנן. אמנם כבר הקשה בהגהות הרש"ש שם
 ע"ד הר"ן הללו מהא דמצואר נזיר ד"ג דגם צקיבל
 נזירות לטומאה הוי נזיר לכל לרבנן, ולר"ש לא הוי נזיר
 כלל. ולכן נראה דכאן משום מה שכתב שם מקודם,
 דאשכחן לנזירות בלא איסור טומאה כגון נזיר שמשון.

רש"י ד"ה וחטאת העוף. א"א משום דר"א
 הקפד בו.

פ"י דמשו"ה א"ש אף דאין קרבן לחצי נזירות, מ"מ
 משום דזיערה עזמה מן היין נריך להציא חטאת העוף
 גם כשלא נחשב לנזירות כלל, וכמו דמצואר ג"כ נזיר
 די"ט ע"א ודכ"ב ע"א, דמשני דגם אי צעל מיעקר
 עקר א"ש דמציא חטאת העוף משום דר"א הקפד. ואי
 מיעקר עקר הרי צטלה כל הנזירות מעיקרא לגמרי.
 ומש"כ רש"י דהוי ספק דילמא זיערה עזמה מהיין,
 נראה הכוונה דהוי ספק דילמא גם בחצי זמן דנזירות
 נקרא לער, לא רק בזמן דנזירות שלימה.

רש"י ד"ה האשה שנדרה בנזיר בו'. ד"א
 אפשר ל"מדיק בדדייקינן לעיל.
 נקודות המפסיקות טה"ד הן, והוא דיצור אחד עם
 מה שצ"ב.

רש"י שם [ממש"כ בע"א].

הוא דיצור אחד עם מה שצעמוד צ' וצטעות
 נחלקו דפוס. ואכתי צ"ע מש"כ רש"י מהא דלא
 קאמר כאן מזג וחרטן לא הפר לה, דהרי הכא דלא
 קתני רק נטמאת לא שייך זג וחרטן כלל, וצ"ע.

ר"ן ד"ה הרי זו סופגת את הארבעים.
 מפרשינן במסכת נזיר (דכ"א) דמשום גררא
 דסיפא נקמה.

צ"ע דהא הש"ס קאמר שם הכי רק למאי דדחי
 דלעולם אימא לך דמיעקר עקר, אצל למאי דקיי"ל
 דמיגז גיז הא מצואר שם דגם צרישא אשמעינן רבותא
 בהפר לה אח"כ דמייצת על מה שעברה קודם ההפרה
 משום דמיגז גיז.

שוב מלמחי בס' בנין יחזקאל העיר בזה.

ר"ן ד"ה ותספוג את הארבעים. ואפילו בזג
 וחרטן.

תיבת "ואפילו" טה"ד הוא ל"ב.

ר"ן ד"ה אמר רב יוסף אין נזירות לחצאין.
 דכיון דלא משכחת נזירות שלא יחול אף על זג
 וחרטן כי אמר רחמנא יפרנו דמשמע כול"י על
 כרחין אפילו על זג וחרטן קאמר.

פ"י דאע"ג דגצי הפרה לא כתוב נזירות, מ"מ הא
 ילפינן ליי לעיל ד"ג [ע"א] צהיקש. וא"כ קאי קרא
 דיפרנו, דמשמע כול"י, גם על נזירות. ואע"ג דלר'
 יוחנן לא משמע דיפרנו כול"י, רק דמה דמהני הפרה
 יפר כולו, זהו רק בנדריס דמשכח"ל נמי דיפר כולו
 ממש בנדר שיש צולו ענוי נפש. אצל בנזירות דלא
 משכח"ל לעולם שיהי ענוי נפש כול"י, וא"כ בנזירות
 בכלל לא משכח"ל לעולם דיפר כולו ממש, זה אין לומר
 אפילו לר' יוחנן. וע"כ דמהני ההפרה גם לזג וחרטן.

דף פג, ב. גמ' אמר עולא לעולם לאו בב"ד
 בריות הוא ועוד אין יבול דהפר מפני שיבולה
 ציהנות בל"קט שכחה ופאה.

לפמש"כ הר"ן לעיל [ד"ה אלמא] צקושיט הש"ס
 צדרך הא', דכל ההוכחה דצעל לאו צכלל צריות הוא הוי
 משום דמדלא קתני מפני שיכולה ליהנות בו, רק ויכול
 בו, מוכח דלאו נתינת טעם להא דאינו יכול להפר הוא,

לב. והרש"ש כתב דצ"ל "באכילת".

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

בב א טו"ע י"ד ק"י מה
ספ"י כ"ג"ה:
בב ג ג' פ"ז הלכות
נדרים ה' י' (ו"ר)
מה' לדרים ה' (ה) מה
לאין נכח טו"ע י"ד פ"ז
ל"ה ספ"י ס"ד ה'
ב ד מ"י פ"ז מה'
נדרים ה' י' א' מה'
לאין נכח טו"ע י"ד ק"י
כ"ד ספ"י ג'
ב ה המ"י פ"ז א' ה'
ספ"י טו"ע י"ד
ס"י ל"ה ספ"י ה' ה'

תורה אור השלם
(א) מ"ב ל"ק"ה א"ל ב"ה
א"ל מ"ק"ה א"ל ב"ה
מ"שק"ה פ"א"ש הוא ב"ה
כ"ד הא"ר הנ"י ו"ה א"ל
ל"ה (ק"ה) ג' ב

ליקוטי רש"י

והוא יתן א"ל ב"ה
בעל ששאל הוא סוף כל
האדם סוף של כל האדם
לכל לדין כן לפרק ותיק
אל לו כל מה ששאל
מקד עם אמת אנוכי אני
עימנו לו נעונו דליל
דליתיה דעתי ועעוניה
דלופר יפסודיה דלית
ילוניה ויהו יתן א"ל
י"ב. הדבר הזה ששאל לו
נעשו יגמול לו הפד לו
יגמול לו עול וק"ה ה' ב'
ד"ר פ"ד פ"ד ו' אל א"ף
הוא יפסודיה ואל ידע לו
אם נקן ג' (מחכות ע"ב).

במובואות מת דלית דה צערא אה הפר דה. ונמלל שאפילו לאחרי
הצורה היא מוחרת על הטומאה ויוון שכן לא מיקרי לגבי טומאה
הזי מנין של נזירות שהרי חייבת היא להשלים כל מנין נזירות
צטריה אלא דהא משמע דמוחן משפר לין שמתענה צו מפר
לטומאה שאינה מתענה: אמרי
טומאת מת נמי אית דה צערא. האי
דפריק ליה הכי ולא פריק אין נזירות
לחלאין דפריק לעיל משום דטומאה
אינה תלויה צנורות דלשכחן נזירות
בלא טומאה שהרי נזיר משמון אסור
בין ומוטעל לנמס כדאימא פרק
קמח דמס' (ז) ויוון דלא תליא
טומאה צנורות אפטר נמי דליתא
לאסור טומאה בלא אסור שאר דיני
נזירות. אי נמי דקוטעל דמילתא צע
למחוי דלא כדקלקל דעתא דלין
טומאת מת שאר דליתא אלא צערא
אית על ו"מ צערא נדרה שלא תלך
לצית האלע בעלה מפר לה משום
עיני נפש: מתני' קונם שאני
נדרות ב"ביות. מה שאני נהניתי מן
הנדרות יאה עלי קונם: אינו יבד'
ד'הר. דלע"ג דלמר שמואל¹ הנחת
פלוגי עלי יפר הא אסקינ עליה
דשמואל כדננן סבירא ליה דמיקל²
צערי נפש וכולה פריקין רבי יוסי:
ויכולה ד'הנות בלקט שכחה ופאה.
דלין דכתיב זהו מעוז ימיה³ ולא
כתיב זהו נמיה לית זהו טובת
הנאה לצעלים הלך כי שקלה לקט
שכחה ופאה אינה נהנית משל נדרות
וגמרא מפרט למחתי' ג'ב' א"מא

דלמא מיין דאית לה צערא הפר לה
במובואות מת דלית לה צערא לא הפר לה
אמרי טומאת מת נמי אית דה צערא דכתיב
(א) והחי יתן אל לבו (א) ותניא יהיה ר' מאיר
אוברו באי דכתיב והחי יתן אל לבו *ד'ספוד
יספוד ליה דביבון ויבון ליה דיקבר יקברוניה:
מתני' קונם שאני נהניתי⁴ לבריות אינו יכול
להפר ד'יכולה היא ליהנות בלקט שכחה
ובפאה⁵ קונם כהנים ליום הנהים לי יטלו על
כרחו כהנים אלו וליום אלו הנהים לי יטלו
אחרים: ג'ב' אלמא אפשר דמתונה מדיולה
מכלל דבעל לאו בכלל בריות הוא אימא
סיפא (ה) יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה
אבל מדבעל לא אכלה אלמא בעל בכלל
בריות הוא אמר עולא לעולם (ו) לאו בכלל
בריות הוא⁶ ועוד אין יבד' דהפר רבא אמר לעולם
ליהנות בלקט שכחה ופאה רבא אמר לעולם
בעל בכלל בריות הוא ומה מעם קאמר
מה מעם אין יכול להפר מפני שיכולה
ליהנות בלקט שכחה ופאה ר"ג אמר לעולם
בעל לאו בכלל בריות הוא והכי קתני
תגורשה יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה
איתביה

דלמא מיין דאית דה צערא הפר. מוג ומרנן לא הפר לה דהא אמרת
אין נזירות לחלאין שהכי קאמר דמפר כונו ולא שיר אלא טומאה
מת משום דלא אפשר ליה להפר לה וחיימי נמי עולת העוף דהא
חיל עלה אחי נזירות לעין טומאה: אמרי טומאת מת. ודאי דהו
נמי בכלל הפרה משום דלית לה
צערא דכתיב קרא והחי יתן אל לבו
והוא עיניו נפש: ד'ספוד יספודין ד'ה
ב'. כלומר יספוד לאיני כי היכי
דיספודין ליה נמי. והיינו והחי יתן אל
לבו שיספוד לעשות עם אחרים כדי
שיזכה ויעשה לו כונו כן ועליל מיניה
כתיב טוב ללכת את בית אלל וגו':
מתני' קונם שאני נהניתי ב"ביות.
קונם יאה עלי כל מה ששאלה נמי
הנדרות: אינו יבד' ד'הר (ג)
ויכולה ליהנות מלקט שכחה ופאה.
דלא של נדרות הן אלא של הפר:
ג'ב' מדקאמר דלין יכול להפר
משמע דלין צנדר הזה עיניו נפש
משום דיכולה להפטרנס משום:
אימא סיפא (ז) יבד'ה ליהנות בלקט
שכחה ופאה אבד' מש"ל בעל לא מצי
אבד'ה. אלמא צערא בעל נדרות
הוא: ה"ג אמר עולא ד'עיים בעל
א"ו בכ"ל בריות הוא חדא ועוד
קתני ב'. ואין יכול להפר דמתנין
א"כ"ע קמהדר דלין יכול להפר
אליצא דכ"ע משום דלאו נדרי עיניו
נפש היין ולא דברים שבתי לבניה:
רב נחמן אמר ד'עיים בעל א"ו
בכ"ל בריות. והאי דקאמר אין יכול
להפר א"כ"ע להפר קאמר: (ה) ויבד'ה
ליהנות בלקט קאמר דהסם לא מציא לנתיבא נעמל:
איתביה

הנחות הב"ה
(א) גבי א"מא סיפא
ויכולה היא ליהנות:
(ב) שם אמר טעם
לעולם בעל לאו בכלל
נדרות הוא והכי קתני
ועוד קתני יבד' (ג) רש"י
ד"ה קונם וכו' הנדרות
א"ו יכול להפר ה"ד
ואחרי מ"ה ויכולה היא
ליהנות: (ז) ד"ה א"מא
סיפא ויכולה היא
ליהנות: (ח) ד"ה ר'
מתן ד"ה ויכולה ה"ד"ל:

הנחות וציונים
(א) במורה ח"י נדרות:
(ב) בגי' ט"ז נסח חדא
ועוד קתני ודאי
דבעל אינו בביד'
בריות וכו' ברש"י
ובא"ש (ג) צ"ל
ד'ספודין (ה) וכו'
(ז) בכ"ל ליתא
תוכה יתירה וכו'
בחולין קלא וע"י
ירושלמי וכן מוקה
הרש"י ע"ש: (ח) בנדר
היה דהא בשב"ח:
התוספות
(ט"ז) וכו' בכ"ל:
(י) נדרות יבד' וכו'
(י"א) וכו' הנדרות
ירושלמי
הנחת פ"ז ע"י יפר
יתרין לא יפר: (ט) צ"ל
היתרא א"כ"ע בהם
ב"ב (י"ב) וכו'
ר"ב וכו' וכו' וכו' לא
מיתבא בש"ל בעל
יכולה לאסור עליה
כ"ל (ג"ל):

פירוש הרא"ש
ובשינוי דטומאת מת
אית דה צערא. מה
שהיא ממעט לטומאה:
מתני' קונם שאני
נהניתי ב"ביות אינו
יבד' ד'הר. דלא הו
עיני נפש אלא מפר משום
נדרים שבתי לבניה ורבי
יוסי הוא כדליתא לעיל:
ויכולה ליהנות בלקט
שכחה ופאה. דלפ"ל
טובת הנאה ליתא כתי
דוקא היכא דכתיב כתיב
ומת א"ל טובת
הנאה: ה"ג טובת
לכהנין מ"ש ו"ה יתן
לכהנין תרומות:
טובת הנאה אינה מתון:
בנייה וז"ל א"ל יבד'
אחרים. ועוד טעם הנאה
מתון. ונגמרא דף ס"ד:
פרק מירסא לסיפא: ג'ב'
אימא סיפא ויכולה
ליהנות בלקט שכחה
ופאה א"מא דבעל

טומאת מת נמי אית
דה צערא. א"ל מתנת
למלמל דהיא עיני נפש:
קונם שאני נהניתי
ב"ביות בו א"ל יבד'
דלא הו עיני נפש
(א) וכו' וכו' וכו' וכו'
קונם שאני נהניתי
יפר ותי לא יפר משום
נדרים עיני נפש אלא מפר
משום נדרים שבתי לבניה
וכי יבד' הוא כדליתא
מפירות נהניתי: ויכולה
ליהנות בלקט שכחה
ופאה. שאני מתון
כדליתא [ה"ל ק"ה]:
דלפ"ל טובת הנאה לית
לנעליה דעיניה כתיב כתי
דוקא היכא דכתיב כתיב
ומת א"ל טובת
הנאה: ה"ג טובת
לכהנין מ"ש ו"ה יתן
לכהנין תרומות:
טובת הנאה אינה מתון:
בנייה וז"ל א"ל יבד'
אחרים. ועוד טעם הנאה
מתון. ונגמרא דף ס"ד:
פרק מירסא לסיפא:
א"מא. מדקתני לא יפר:

אפשר דמתונה פד"יה. ק"ה סלקא דעמך דסיפא דקמיני יכולה היא
ליהנות בלקט שכחה ופאה לאו סימא דרשא וטעמא דידה היא
דמשום הכי אין יכול להפר מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה
דעלל נדרות הוא הכי קתני דמפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה
פרנסתו אלא ממנו דלמרינן לעיל [ע"ג]: יפר אלא דהא כי קתני אין יכול להפר וכי
נדרות הלך לא מקרי עיני נפש ולא יפר. וכי מיימא אחי הכי אימא שפיר דהא ודאי בעל
כחוננו שאין פרנסתו אלא ממנו דלמר יפר לאו קושיא היא דהסם אסרה לה לפירות
הלך יפר אלא הכא לא אסרה אנפשה פירות הנדרות אלא הנחת הנדרות הלך כל
הנדרות אלא מן העגל: אימא סיפא יבד'ה ליהנות בלקט שכחה ופאה. אלא מן
שכחה ופאה דהא לאו עיניה היא: אמר עולא ד'עיים בעל א"ו בכ"ל בריות הוא
ועוד אין יבד' ד'הר מפני שיכולה היא ליהנות בלקט שכחה ופאה. ועוד דלפי
יכול להפר מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה ומצעל נמי לא מתסרא דאי
לחוד לא אמרינן דלא יפר דלא גרעי נדרות ובעל מתנוויי שלא הימה פרנסתו אלא
בריות הוא. ומה טעם קאמר מה טעם אין יכול להפר מפני שיכולה ליהנות
מפני שיכולה ליהנות ממילא משמע דמה טעם קאמר. וקשיא טובא ולרצא מי גרעי
דקמיני יפר משום עיני נפש ואפילו לר' יוסי ומיין הר"מ קשיא טובא ולרצא מי גרעי
ממנו וכדקמיני יכולה היא ליהנות בלקט שכחה ופאה והלכך לא יפר ועליל
רב נחמן אמר ד'עיים בעל א"ו בכ"ל בריות הוא. ומשום הכי לא יפר שאס לא
שכחה ופאה עיני נפש הו ומפר והכי קתני תגורשה יכולה ליהנות בלקט שכחה
וקא משמע לן דלכשתגורשה יחזור העגל להיות בכלל אסור הנדרות ואין לה ליהנות
אכרנס לנכרה וכן הוא בצדוקי הרשב"א זכרנו לנכרה בשם המוספתא¹: ואני אומר דהא

דמשום הכי אין יכול להפר מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה
דעלל נדרות הוא הכי קתני דמפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה
פרנסתו אלא ממנו דלמרינן לעיל [ע"ג]: יפר אלא דהא כי קתני אין יכול להפר וכי
נדרות הלך לא מקרי עיני נפש ולא יפר. וכי מיימא אחי הכי אימא שפיר דהא ודאי בעל
כחוננו שאין פרנסתו אלא ממנו דלמר יפר לאו קושיא היא דהסם אסרה לה לפירות
הלך יפר אלא הכא לא אסרה אנפשה פירות הנדרות אלא הנחת הנדרות הלך כל
הנדרות אלא מן העגל: אימא סיפא יבד'ה ליהנות בלקט שכחה ופאה. אלא מן
שכחה ופאה דהא לאו עיניה היא: אמר עולא ד'עיים בעל א"ו בכ"ל בריות הוא
ועוד אין יבד' ד'הר מפני שיכולה היא ליהנות בלקט שכחה ופאה. ועוד דלפי
יכול להפר מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה ומצעל נמי לא מתסרא דאי
לחוד לא אמרינן דלא יפר דלא גרעי נדרות ובעל מתנוויי שלא הימה פרנסתו אלא
בריות הוא. ומה טעם קאמר מה טעם אין יכול להפר מפני שיכולה ליהנות
מפני שיכולה ליהנות ממילא משמע דמה טעם קאמר. וקשיא טובא ולרצא מי גרעי
דקמיני יפר משום עיני נפש ואפילו לר' יוסי ומיין הר"מ קשיא טובא ולרצא מי גרעי
ממנו וכדקמיני יכולה היא ליהנות בלקט שכחה ופאה והלכך לא יפר ועליל
רב נחמן אמר ד'עיים בעל א"ו בכ"ל בריות הוא. ומשום הכי לא יפר שאס לא
שכחה ופאה עיני נפש הו ומפר והכי קתני תגורשה יכולה ליהנות בלקט שכחה
וקא משמע לן דלכשתגורשה יחזור העגל להיות בכלל אסור הנדרות ואין לה ליהנות
אכרנס לנכרה וכן הוא בצדוקי הרשב"א זכרנו לנכרה בשם המוספתא¹: ואני אומר דהא

בכ"ל בריות הוא. ומקאמר שאינה יכולה ליהנות אלא מלקט שכחה ופאה ומשמע [ע"ג] ליה דמילתא דבריה היא ולא קפי
לפרס רשא מדלא קתני מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה כ' וכו' והוא בעל גופיה מתפרנס מן הבריות וה"ל כחוננו
פרנסתו ממנו דמפר משום עיני נפש, וי"ל דלעיל [מ"י] דלקרי הנאה טעם עליה ופסולי אין נהניתי אלא כחוננו
דפירות מדיה הלך אפילו קאין העגל ממנו אסרה כתיב, אלא אסרה הנאה טעם עליה ופסולי אין נהניתי אלא כחוננו
העגל ומי קשיא נבי טעונו אמאי יפר והכי יכולה ליהנות מלקט שכחה ופאה, וי"ל דמריני צינות הגשמיים דליכא לקט
שכחה ופאה: תגורשה יבד'ה ליהנות בלקט שכחה ופאה. ולכשתגורשה חיי בעל בכלל בריות דכתיב קונם שאני
נהניתי לכל אדם דמתקרי בריות כשעת הנאה א"כ"ע דהשאה לא מתפרק בעל ויכולה ללקט עליו¹ לאחר וכן מריני דהא אכר
דלמר לקטן [ע"ג] ע"ה ו שאני מוכר לך לכשתקנה מתן קדושה דקדשה הואיל וידו ללקדשה עמה, וא"כ"ע דהשאה לא
הו עיני נפש הואיל ויבד' לדי עיני נפש לכשתגורשה מצי מפר:

ומחרת ליהנות ממנו. [וכן לא תשיב האי נדר לעיני נפש, דאי כי בכלל בריות אין לך
עיני גדול מה. ומשמע ליה הא דקמיני דמחרת בלקט לא הי טעמא דרישא מדלא קתני מפני שמתנה, אלא מילתא דאפי
נפשה הוא. וא"כ"ע גופיה מתון מן הבריות והו [ליה כתיב] פרנסתו מן החנוני דלמר לעיל [ע"ג] [דלסורה] דיפר
כדין עיני נפש, וי"ל דלעיל אימי דלקרי פסדות חנוני (סיהל) [סיהל] של חנוני א"כ"ע (סא"ט עמה) [שעתה איתן] של
דומיא דפירות מדיה דרישא שאסרה נמה שגדל מנדיה, אלא הא מריי שאסרה משל הבריות ועודו שלסו והואיל ועל
לאו בכלל בריות כפיא ליה מוח: אבד' מן בבי' דה א"כ"ע. מילא קתני חסרה² [כ"ס]: חדא ועוד קתני חדא
דביד' אינו בכ"ל בריות ועוד ב'. כן מנייה משמענו: (א) ד'עיים בעל בכ"ל בריות הוא ומה טעם קאמר
בו. קשיא לר"ס לעיל [דלמרינן] א"ל לא הימה פרנסתו אלא ממנו הכי הו יפר ואפילו כתיב עיני נפש, ואמאי והכי יכולה
ליהנות בלקט שכחה. ויתרין דלעיל מריני צינות הגשמיים דליכא לקט ופאה: תגורשה יבד'ה ליהנות בלקט. דלא
בשעת גיבושין חיי בעל בכלל נדרות. נדרה הכי קונם שאני נהניתי לכל אדם שקראו אחס בריות כשעת האחתי מוסס, וכי
מגורשה מיקרי בעל [בריות]. וא"כ"ע דהשאה לא מתפרק בעל לאחר גיבושין מיתפר דהוי בכלל בריות [דיכולה] לאסור בעלה על נפשה מהסתא. ודמי להא דלקטן [ע"ג] ע"ה ע"ה שאני מוכר לך לכשתקנה קדושה [דקדשה] הואיל וידו ללקדשה:

לשאין מתענה, ומשו"ה גם בטומאה איכא דין הפרה והוי עקירה למפרע, ותי' הגמ' דהוי גם בטומאה דין הפרה משום דגם בטומאה איכא ע"נ.

מתני'. קונם שאיני נהנה לבריות אינו יכול להפר וכו'. ובר"ן כ' דמתני' ר"י היא וכ"כ הרא"ש בפירושו דהוי כר"י והא דקתני א"י להפר היינו משום ע"נ אבל מיפר משום דברים שבינו לבינה. ועי' ברא"ש בפסקים שכ' בסתמא דאין מיפר משום ע"נ אבל מיפר משום בל"ב. ולא הזכיר דהוי לר"י ומשמע דהוי גם לרבנן, והוא גופי' נקט לעיל דהלכתא כשמואל דס"ל כרבנן בהנאת פלוני עלי דמיפר משום ע"נ. ועי' בב"ח (רל"ד) דכ' לחלק דהתם מאחר שאסרה רק מאדם א' א"כ דעתה ליהנות מהבריות ולכן הוי ע"נ גם להך פלוני שמא תזדקק לו, משא"כ בנדרה הנאה מהבריות אין דעתה כלל ליהנות מהבריות ול"ח שתצטרך ליהנות ולכן גם לרבנן אי"ז ע"נ אלא בל"ב. ועי' בב"י ובקרב"נ דפליג עלי' וכ' דהרא"ש נקט שי' הר"מ דפסק כר"י ויליף מיני' לרבנן דמיפר אף משום ע"נ וכמש"כ הר"ן. ובשי' הר"מ עי' כ"מ מש"כ בזה.

וע"ע בתוס' לעיל פב: (ד"ה ומאי) מש"כ בשם רבינו יונה דאין לתרץ מילתא דשמואל בהנאת פלוני עלי דמיפר משום בל"ב, דמה חושש הבעל הא בשביל כך לא ימנע מלקנות ממנו, והאשה תהנה מהבעל בהיתר ואי"ז אפי' בל"ב, ורק בפירות חנוני עלי דל"מ מה שיקנה הבעל בזה הוי לר"י בל"ב. ולפי"ז ה"נ לכאו' בהנאת הבריות עלי הוי כהנאת פלוני עלי ואי"ז אפי' בל"ב אפי' לר"י דיכולה ליהנות מהבעל ויל"ע בשי' התוס' כאן דלר"י מיפר משום בל"ב.

בפ"ע והיכי ילפי' לסתם נזירות דהוי בכולהו ג' מינים, ועוד הק' דלר"י לכאו' טומאה לא גרע מרחיצה וא"כ אי"ז ע"נ ונמצא דא"י תמיד להפר לגבי טומאה לר"י. ועי"ש עוד, וע"ע בחי' הגרי"ז שהק' נמי דאשכחן י"ן ותגלחת בפ"ע בלא טומאה אבל טומאה בלחוד לא אשכחן.

וכ' שם הגרי"ז (בשי' הר"מ) לתרץ באופ"א קו' הראשונים אמאי לא תי' הגמ' הכא לגבי טומאה דאין נזירות לחצאין להך גיסא דבעל מיעקר עקר, ונקט דהיינו דעוקר מכאן ולהבא ולמפרע דמהשתא יש חלות דין ביטול על הדינים דלמפרע ואי"ז למפרע ממש וממילא דהוי רק לגבי הדינים דחל עליהן דין הפרה דעוקרם מכאן ולהבא, אבל דינים שאין עליהן דין הפרה ל"מ ההפרה לגביהן מאחר דהוי מכאן ולהבא, ומשו"ה בחטאת דאתי לכפרה מכו' בנזיר דמשום דאתי לכפרה דנזיר חוטא וכו' להכי אפי' אי בעל מיעקר עקר מ"מ מיחייב בה, והיינו דכיון דהחויב בתורת כפרה הוי מדין הנזירות שהייתה כבר, משו"ה לא חל ע"ז הדין הפרה שהוי רק לגבי הדינים שמכאן ולהבא.

ולפי"ז ה"ה הכא גבי טומאה אי אי"ז ע"נ ול"מ ההפרה לשאין מתענה, א"כ הדין עקירה למפרע לא חייל אטומאה, ואמנם אמרי' דאין נזירות לחצאין היינו דאין קיום לחצי נזירות בפ"ע ומתבטלת, ומשו"ה לעיל בזג וחרצן אע"פ שההפרה לא חלה עליהן מ"מ מתבטלים מכאן ולהבא מאחר דהווי חצי נזירות, וה"ה הכא דדין נזירות לגבי טומאה מתבטל אולם רק מכאן ולהבא דאי"ז ע"י דין עקירה למפרע, אולם לגבי קרבן אי"ז פוטר מאחר דהדין קרבן הוי מכח הנזירות שהייתה כבר, ורק לגבי מכאן ולהבא דהיינו לגבי המשך הנזירות מתבטלת, וע"כ דמיפר אף